

Ivan Prčić

PJESME

ZRNCA BISERJA
I SEDEFA IVERJA

IVAN PRĆIĆ

ZRNCA BISERJA
I
SEDEFA IVERJA

Subotica – Tavankut

Štampa: „Globus” – Subotica

Izdavač: Ivan Prčić

Zastupnik: Jadranka Skenderović

Glavni i odgovorni urednik: Blaško Gabrić

Lektor: Ivan Bašić

Korektor: Mijo Godar

Likovno rešenje: Marija Gabrić

Tehnički urednici: Zdenko Šarčević, Ivan Petak, Magda Janković

Tiraž: 700 primeraka

Štampa: »Globus«, Subotica

1988.

S A D Ź A J

	Strana
Umjesto predgovora	9
Prva kritika i ocjena o pjesmama Ivana Prčića „Stipana Privančića”	14
Zrnca biserja	16
Kome to pjeva Tavankutski tetrijeb	17

1941.

Šta nema	19
Junak	19
Ani	19
Pismo	20
Od odila	20
Zašto	20
Čista srca	21
Poplava	21
Briga	22

1943.

Vino	22
------------	----

1944.

Ženi se	24
Udat ću se	24

1945.

Moj je dragi	25
Tanak cigar	26
Kad procvata jorgovan	27
Plava seka	28
Dobar je	29
Igra nada	30
Mamina mila	31

1946.

Ne varaj	32
Gabrijelo	33

Ova noć	33
Sojčica	33
Na mom srcu dva otvora	34
Svinjokolj	35
Mili za Božić	38
Srna i njeno lane	40
Labudovi	41
De pogledaj	42
Apušova Ana	42

1948.

Sa kašike lizni med	43
Ancika	43
Veliki dar	44
Sam u raju	45
Oh, ta moja mama	46
Rodendanu imendanu	49
Balska haljina	50
Devojački stid	51
Trska il' stijena	53
Zlo i dobro	54
Utakmica Apuš – Ivo	56

1949.

Kiša pada	58
Igra vatrom	59
Taj nopolis mo	60
Bajka	61
Znaš li Vito da Te volim	63
Zraci svjetla	64
Noćas sam Te snio	66
Čestitka	67
Idi draga	69
Niko me neće	70
Hajde dragi	72
Čovjek od nauke	72

1950.

Širok sokak	75
Vist iz grada	76

Gora i more	79
Vajar riječi	81
Na životnoj stazi	82
Propovijed na prošteništu	84
U Sahari suha ruža	87

1951.

Vrati mi se vrati	88
Zustra ljubav	89
Na prozoru ledno cvijeće	90

1953.

Čovik brat	91
------------------	----

1959.

Tugo aktivna kiša	93
Vrijeme teče	95
Ph – i to mi je život	97

1970.

Kralj čistunac	98
Bijele božje mlinarice	100

1971.

Vodenica potočara	101
Moja draga	102
Seljačka jadikovka	103
Brucošijada	104
Priznanje za minuli rad	108
Padobranac	109
Lijepo i ružno	109

1973.

Pustite nas da živimo	111
Sridom sela	113
Gramzi baba	114
Živjela sloboda	115
Pčele zuje	116

1974.

Misli modernih miševa	116
Krtičnjaci	117
Zračne kule	117
Stari Beduin	119
Pauk	120
Lubenica	121
Čar i dar jeseni	122
A zima?	123
Zemlja pradjedova	124
Seoba iz zemlje pradjedova	125
Raz-seoba naroda Hrvatskoga	127

1975.

Čudna riječ „JA“	129
Ko posljednji mohikanac	131
Jubilarna Dužijanca 75	134

1977.

Hermetična nadri-nadreanka	135
Aparhejd	136
Pokisle ptice misle	138
Iz tmine u tminu	139
Vječni Diogen	140

1978.

Riječi su ubice	141
-----------------------	-----

1979.

Moderni Džingis-Kan	142
---------------------------	-----

PJESME STAROSTI

1981.

Zapito sin nanu	147
-----------------------	-----

1982.

Siva grudva	148
Ti me zovi	149
Jagica	150
Vremeplov	151
Dug život	152
Na odru	153
Plamićak u tami	154
Vi mladi i Ja	155

1983.

Vila se umiva	155
Zašto kukavica kuka	157
Fatalna vatra	159
Čije je čedo	160
Zastarjeli pojam	162
Grob u grabi	163
Žalosna vrba	164
Odlazi – što čekaš	166
Sveta godina	167
Žrvanj	168
Tri nule ili beskraja	169
Buridanov magarac	170
Moć mašte	172
Zna li to ona	174

1984.

Vidio sam nevidljivu djevojku	175
I ja sam Adam	177
Uspomena	179
Dužijanica (Đurđinaca)	182
Dužijanica (Mala Bosna)	183
Litovanje – uživanje	185

1985.

Istina pjesnika Istoka	186
Cjelov cvijeta	187

1988.

Plitko sadi	189
Trista lita	189
Epitalf za pjesnika	192

UMJESTO PREDGOVORA

Najzad, svetlo dana ugleda još jedna šaka lirskog biserja, još jedna pregršt sedefa iverja, stegnuta u korice ove lijepe knjige vještom rukom napisane, iskrenim, neporočnim osjećanjima natopljene. I ne samo natopljene, već dubokim smislom za lijepo, plemenito i nadasve ljudsko protkane. Sve što je u stihove ovih pjesama utisnuto, zbijeno i nabijeno, odraz je pjesnikova nedvojbeno uvjerenja, jer on to tako vidi, osjeća, o tome tako razmišlja, rasuđuje i sud donosi.

Stotinu trideset tri pjesme ove knjige, raznorodne po obliku, tematici i sadržaju zadržavaju na okupu pažnju čitaoca, nude mu lijep i prijatan užitek u času drugovanja s ovim plodnim i još uvijek nedovoljno znanim lirikom, koji već više od četrdeset godina piše, stvara, svojim intimnim osjećanjima oduška daje, a tako rijetko priliku pruža da se o njemu, njegovu stvaralaštvu, njegovim zatočenim duhovnim vrijednostima više saznaje i u njima uživa. Samo neke su, poput vještog krijumčara, uspjele da se provuku pod tuđim imenom (pseudonimom) u poneke novine ili kalendar nevelikog tiraža, da se predstave i opet svoga tvorca ne odaju. A njegovo ime je tu, pred očima čitalaca, vješto skriveno u prijezimeni PRIVANČIĆ. Teško bi ga bilo, mislim, odgonetnuti, da on to sâm, u jednom trenu, nije učinio, odgonetnuo.

A tko je On, šta je ono najvažnije što o njemu treba da saznamo?!

Istini za volju rečeno, u prvoj zbirci njegovih stihova pod nazivom „Zrnca biserja“ data je široka slika njegove ličnosti, predstavljen životni put i stvaralaštvo. Ovoga puta, smatramo sasvim razboritim, da budemo skromniji, štedljiviji, da iste stvari ne ponavljamo, da čitaocu više vremena poklonimo da u pjesmama uživa. Ali, ipak, i o Njemu još nekoliko riječi, koliko da ga i u kontekst ove knjige uvedemo i još jednom, makar naovlaš, upoznamo.

Ivan Prčić, autor i ove knjige stihova, koji se u književnom stvaralaštvu od javnosti skrivao u imenu Stipan PRIVANČIĆ, rođen je prije osamdeset i sedam godina (1901) u Gornjoj Čikeriji (danas NR Mađarska) u siromašnoj zemljoradničkoj obitelji, od oca Stipana i majke Kate Kujundžić.

Čestom promjenom mjesta stanovanja obitelj se obrela u Tavankutu (Gornjem), gdje mali Ivan započinje svoje osnovno obrazovanje u nepodijeljenim razredima i odjeljenjima (za sva četiri razreda nastava se izvodi istodobno, u istoj učionici). Ali, u četvrtom razredu mijenja školu, odlazi u Suboticu i tu završava četvrti

razred. Iako svakodnevno putuje, to mu ne smeta da postigne odličan uspjeh. Dvije teške prepreke, dvije velike smetnje prate ga svih godina školovanja: nastava na mađarskom jeziku i neprestano putovanje, sve do odlaska u Kaloču, u Učiteljsku školu, koju završava 1921. godine, i postaje učitelj.

Učiteljsku karijeru Ivan Prčić započinje radom u osnovnoj školi u Donjoj Čikeriji uz obavezu da položi diferencijalne ispite na srpskom jeziku. Za vrijeme služenja kadrovskog roka i toj obavezi udovoljava i na taj način i posljednju obavezu u svome službovanja skida s vrata. Međutim, godina 1925. je na neki način presudna. Na vojnoj vježbi u Subotici oboljeva od opake bolesti, tuberkuloze, i to ga odvaja od nastave, od intenzivnog života i otiskuje na određen način u osamu. Budući da su snažni i otporni organizam i neograničena volja i želja za životom bili jači od bolesti, Ivan se oporavlja, ozdravlja i, nakon dvije godine pauze, ponovo se pojavljuje u učionici, među dacima.

U nesređenim političkim prilikama bivše Jugoslavije, u vrijeme diktature kralja Aleksandra Karađorđevića, 1929. godine Ivan biva premješten u zabačeno potplaninsko selo Stol, u srezu Babušnica kod Pirota. No, tu ne ostaje dugo. Ponovna pojava bolesti vraća ga nazad, u Donju Čikeriju, u osnovnu nepodjeljenu školu pod državnom granicom prema Mađarskoj, daleko od sela, gdje niko nije željeo da radi. Radom u učionici, liječenjem u sanatoriju u Topolšćici u Sloveniji za vrijeme školskog raspusta, naizmjenično, te konačno malom kirurškom intervencijom, Ivan se oslobađa teške more, preteške boljke. Najzad, godine 1936. biva premješten u Zlatni kraj u Tavankutu i tu nastavlja rad sve do godine 1941. Tu ga zatječe kapitulacija bivše jugoslavenske vojske i okupacija. Sve vrijeme svoga službovanja Ivan provodi u osamljenim uvjetima: u za bitim mjestima, udaljenim školama, u teškim radnim i životnim uvjetima, koji u velikoj mjeri utječu na njega da se tijekom vremena u sebe povlači, da usamljenik postane, da čezne za ljudima, za ljudskim življenjem, najšire gledano. Salaš je njegovo utočište, prebivalište, življenje, radost, tuga, sve što čovjeku u životu pripada.

Okupatori su mislili da će u Ivanu Prčiću, narodnom učitelju, naći svoga pomagača i suradnika. Međutim, prevarili su se. Ivan ostaje dosledan sebi, svojih ideja, nazora i opredjeljenja. Zbog toga biva u penziju poslat. I opet na salaš, u samovanje, veće od ranijeg. Ali, okupatorska žandarmerija budno prati svaki njegov pokret i koncem ljeta 1944. godine biva uhapšen, u Bajmoku u zatvoru mučen i zlostavljan, pod optužbom da je duhovni vođa napredne omladine. Tragika bi bila neminovna da jedinice narodnooslobodi-

lačke vojske oktobra 1944. godine ne oslobađaju Suboticu i cijelu njenu okolicu.

U oslobođenoj Subotici Ivan Prčić postaje pročelnikom prosvjete. Velika je njegova zasluga što su subotičke osnovne i srednje škole uskoro poslije oslobođenja počele da rade iako je rat još uvijek trajao a prva linija fronta relativno blizu bila. Posebna zasluga mu pripada za nesebično zalaganje da se u Subotici osnuje Učiteljska škola, koja je cijeli niz godina u školske učionice osnovnih škola vrlo solidne učiteljske kadrove regrutirala. Koje zbog pogoršanja bolesti, koje zbog tegoba nastalih zbog tortura u zatvoru, Ivan Prčić se godine 1945. vraća u penziju, preseljava u Tavankut (selo), u svoju kuću, gdje i danas živi.

Dolazak u selo omogućuje mu intenzivno bavljenje kulturno-prosvjetnom i umjetničkom djelatnošću. Svim svojim snagama i umijećem pristupa oživljavanju dramskog života s omladinom, koga je s puno ljubavi i predanosti svojevremeno sa svojim učenicima činio. Dramska grupa, tijekom vremena, prerasta u HKUD „Matija Gubec“ koje i dan-danas u nekoliko sekcija vrlo uspješno djeluje i zavidne uspjehe počinje ne samo u subotičkoj okolini, nego diljem Jugoslavije, pa i van njenih granica. Ivan Prčić je jedan od utemeljitelja ovog poznatog društva.

Vrijeme čini svoje. Ivan Prčić na plećima nosi breme godina. Život je opet činio i učinio svoje. Ni fizičke ni psihičke snage nisu više ni onakve ni onolike da bi se intenzivno bavio svim onim što je ranijih, mlađih godina činio. Ponovo u osami prelistava knjigu uspomena i sjećanja na ono vrijeme kada je sve oko njega (i On u tome), bilo veselo, razdragano, puno života, ljubavi...

Za svoje pregalaštvo i dugogodišnji rad izvan školskih aktivnosti Ivan Prčić je dobitnik plakete Opštinske konferencije SSRN Subotice i medalje zasluge za narod.

Dvije knjige lirskog stvaralaštva Ivana Prčića okupile su u svoje okrilje 291 lirska ostvarenja tijekom četiri decenije stvaralačkog rada, nejednakog intenziteta. Prva knjiga sadrži 158. a druga 133 pjesme složene, uglavnom, kronološkim redom stvaranja. Prvom knjigom pjesnik se izdiže iz anonimnosti, predstavlja se čitalačkoj publici, počinje prve uspjehe (a i prijekore) i sada, drugom knjigom, kroči još jedan korak dalje u prikazu svojih lirskih ostvarenja.

I knjiga „Zrnca biserja i sedefa iverja“ na svojoj prvoj stranici ima pjesmu iz prve knjige „Zrnca biserja“. Zašto? Za to nam autor duge precizan odgovor. Ali, pretpostavljamo: možda zato što je u njoj vrlo ilustrativno izražen način na koji su njegove pjesme nastale: „Kao što biserna školjka uzročnike boli svoje biserom oblaže, tako i pjesnik svoje boli u stihove slaže“.

A pjesme knjige druge „Zrnca biserja i sedefa iverja“, po osnovnoj motivaciji su vrlo bliske onima iz knjige prve „Zrnca biserja“, samo su neke za korak dalje, po dubini dublje, po vremenu od mladosti pjesnikove udaljenije, a po vremenu sadašnjem nešto malo bliže. U svakom slučaju, u svakoj od njih javlja se ON, subjekt, nosilac svega što se u pjesmi zbiva. I bez obzira o čemu govori, on je uvijek isti: temperamentom bogat, široke skale refleksija u komponiranju, prepun ljepote, divljenja, muzikalnosti i osjećajnosti. Udubljujući se u njihov smisao, one su u stanju da nas ponesu daleko, da ih duboko doživimo, da se ponekad s pjesnikom čak i poistovjetimo.

Ivan Prčić je dijete salaša, Tavankuta, on poznaje svaku njegovu stopu, svako drvo, svaki grm, svaki vinograd i voćnjak, svakog žitelja; živi među ljudima, za ljude, a opet se osjeća usamljenim, patnikom, povučen u svoje samotno življenje. I baš zato o svemu ovome on pjeva lako, lepršavo, predano i iskreno. Nema zaobilaženja, okolišenja.

Budući da pjesničko stvaralaštvo Ivana Prčića nosi strogo ličnu notu, da nije vjerovao da će stihovi ikad svjetlo dana ugledati i u javnost kročiti, stihovi se slažu za „svoju dušu“, osobe koje se u njima pominju su stvarne, često za njegovu osobnost i njegova najintimnija osećanja vezane. On im se obraća neposredno, bez ustezanja, toplo i iskreno, a to je ono što daje posebno obilježje većem broju pjesama.

Poznavanje narodnih običaja je pjesnikova prednost, preimućstvo u pretakanju i cijelog radnog procesa i običaja u stihove, u sliku zbivanja. Očiti primjer, među ostalima, je i pjesma „Svinjokolj“. Čak i onaj koji svinjokolj nikad vidjeo nije, stiče utisak da se sve to pred njegovim očima događa, da i on u tome učestvuje. No, to nije jedina pjesma te vrste, ima ih dosta, a nemamo namjeru da ih nabrajamo.

Osobena i po obliku i po sadržini je i pjesma „Čudna riječ – JA“. Vrlo spretno i znalački oblikovano poprsje čovjeka od slova „j“ i „a“ s pitanjem u podnožju: „Ko sam ja – što sam ja? Sam sam sebi misterija!“ – predstavlja meditaciju pjesnikovu o životu, o sebi, o ljudima i pravom odgovoru o istaknutom „JA“.

Vrijedna je pažnje i pjesma: „Priznanje za minuli rad“. Pjesma ili ironija? U svakom slučaju neugodna stvarnost, neugodan doživljaj. Više odgovor na uvredu nanесenu od onih od kojih se najmanje nadao. On, osnivač, stvaralac, entuzijast i kulturni poslenik, na jubilarnoj proslavi, po nekima, nije dostojan da mu se ime spomene. Umjesto njegovog. spominje se, ističe se ime neznanca – osni-

vača, koji nikada u Društvo privirio nije. Čudnog li zbivanja, grozne li ironije!

Jezik pjesnikov je ovaploćenje govora sredine u kojoj živi, radi, djeluje i stvara. Ni u pjesmama se od njega ne odvaja. Ukrštaju se narječja: jekavsko i ikavsko. Bačvanska ikavica je kao poslastica, govorna. Milo odzvanja u stihu, daje mu posebnu draž. Oni koji je prvi put čuju, možda je malo teže razumiju. Ali, ne zadugo. Brzo se s njom srode, priviknu, lako je prate i u njen smisao bez teškoća poniru.

Ovih nekoliko redaka unaprijed nemaju posebnih pretenzija, sem one osnovne, da čitaocu daju nekolike informacije i podstaknu njegovu radoznalost na nešto što korice knjige spajaju, skrivaju, a njegova je umešnost da to među njima pronade, da svoju čitalačku potrebu zadovolji. A naći će je vrlo lako.

Vjerujemo da svaki onaj kome ova knjiga u ruke dospije, tko u smisao stvaralaštva pjesnikova dublje pronikne, tko osjeti vrijednost pjesme njegove i stiha, imaće zadovoljstvo kakvo i koje očekivao nije. Koliko smo u pravu, na čitaocu je da procijeni i kaže.

Na kraju, imamo za obavezu da čitaocima saopštimo još i to, da je knjiga svjetlo dana ugledala i u ruke čitalaca dospjela uz velike žrtve i brojna odricanja autora tokom dugog niza godina. Naime, autor je, uporedo sa stvaranjem, već unaprijed razmišljao kako da njegovi „ljubimci“, njegove pjesme među čitaoce dospiju i pravo građanstva dobiju, ne želeći da ikoga moli, da mu na teretu bude, „Zrno po zrno – pogača . . .“ – bio je za to njegov motiv, opsesija, nastojanje. Odricao se mnogoga što je u životu poželjeo, samo da njegovi „ptičići“ iz „samotnog gnijezda“ u svijet polete, među ljudima se nađu. I, eto, uspio je. Njegovi „ptičići“ su u Vašem krilu, pred Vašim očima. Veliki trud, napor i žrtve za lijepo i plemenito plodom urodiše.

Ivan Bašić i Mijo Godar
profesori u penziji

PRVA KRITIKA I OCJENA O PJESMAMA IVANA PRČIĆA STIPAN PRIVANČIĆ

Lirska ostvarenja autora ove knjige Ivana Prčića još godine 1944. objavile su Naše novine i Naš kalendar u Somboru pod imenom Stipan Privančić. Urednici su dugo tragali za osobom pod tim imenom, ali do pravoga saznanja nisu dolazili sve dok se, nakon dvije decenije, sam nije odao i iz anonimnosti izvukao.

Iako pod pravim imenom nepoznatom, Uredništvo je govoreći o njegovom stvaralaštvu, iznijelo i dalo ovakvu ocjenu:

„Stipan Privančić je najsnažniji naš liričar, kako po osjećajima tako i po stilu. To je rođeni umjetnik. Njegove pjesme čitati prava je milina, jer ne samo da su duboko, istinski doživljene, već i umjetnički iznijete. U njegovim pjesmama nalazimo osjećanja, pjesničkih figura, pjesničkih slika i ideja.

Privančić je rođeni umjetnik. On je naš najjači pjesnik, možda nešto najbolje što smo imali i dali. Dao je dosta pjesama i sve su one odlične, doživljene i savršene. Radi toga, kao primjer, donosimo njegovu slijedeću pjesmu:

OLUJA

A što mi se
Sunce moje isprid oka sakrilo?
Vedrim nebom
Do pred minut još je divno svitlilo.
Nad nebom se
Iznenada nadvezao oblak crn.
U srce mi
Teška tuga utisnula oštar trn.
Sa zapada
Hladni vitar tek što je zapirio,
Nad obzorom
Tamni oblak naglo se raširio.
I za časak
Pljušti pljusak – ampa prava – pravi lom.

Munja sine,
Puče grom.
Milo moje, srce moje puknuće mi
Za tobom.

Prohuja oluja . . .
I sunce se opet veselo smije
Ko da oluje i bilo nije,
Nebo krasi divne boje,
Šarene duge.

Milo moje . . .
Od milog pogleda oka tvoga
I osmjeha jednoga – iz srca moga
Nestat će tuga.

(Naš kalendar, Sombor, 1944. 52 – 53. str.)

ZRNCI BISERJA

I nježno – meko tijelo biserne školjke
Da bol smanji
Uzročnike boli svoje biserom oblaže,
Biserom obavija
Pa tako ti i ja
Pa tako ti i duša moja pjesme slaže
Da bi bile boli blaže
Srca moga
Trnom beznadne ljubavi ranjenoga.

Ljudska taština iz morskih dubina
Vadi i ubija
Nevine
Biserne školjke, skromne, skrivene
Da bi se nizom biserja
Tim sjajem tuđe boli
Kitili oholi vratovi goli.

Pa nemoj mi i ti tako tašta biti –
Nemoj mi dušu ubiti.
Ko školjke tijelo – duša mi nježna
I zato želim da me niko ne zna,
A ti
Kad već znaš,
Čuvaj tajnu tu
Pa da mi duša zbog boli što te voli
I nadalje stvara biserje
I pjeva ti pjesme
Kad te već javno još ljubiti ne smije

(1944.)

KOME TO PJEVA TAVANKUTSKI TETRIJEB?

Sa sjevera

bagrem-šuma
a sa juga željeznice čelik-pruga
dok sa druge strane dvije
sa istoka i zapada

delovi su Čika i Krivaje
obgrlili-opkolili vinograde i voćnjake
presjecane uzduž i prijeko, mnoštvom puta ...
Tu je jezgro – tu je srce – sela Tavankuta.

Bagrem-šuma pčele hrani
a dva dela i trstici

dívlje plovke i lišice kriju
na voćkama
iz šipražja sitne ptice i grlice gnijezda viju
a njivama fazan-koke i mužjaci plaho pr'nu
sa proplanka prepelice, jarebice nadaju se zrnu
zeke juri, propinje se, uhom striže
a u zrak se – pod oblake –
graktajućih, crnih vrana jato diže.

Proljeće je – doba ljubavi.
Laki lahor mirijade rascvjetalih cvijetova
miris širi,

— — — —

I tu
u tom Tavankutu
u zabitoj jednom kutu
gdje ni žive ljudske duše – ni susjeda nije
nepoznata ptica, tetrijeb jedan, na zemlji je.
Ne traži hranu – ne pije rosu
nego pjeva – u pijanom zanosu
čežnjivu pjesmu srca svoga
p j e s m u l j u b a v i.

To već znaju svi,
i stari i mladi – pa čak i djeca:
da je doba sentimentalnih ljubavnih pjesama
i romantike – davno prošlo . . .
da ta, takozvana LJUBAV nema ni tajni, ni čari
jer ona tek to znači da se pol sa polom pari
da što sada u poeziju spada i umjetnost jest
to je: padavičarskim pokretima praćeni, urlani

besmisleni tekst.

E – pa zato se i okupila okolo ove čudne ptice
gomila ljudi sa joj se grohotom nasmije u lice
pitajući jedan drugoga – krsteći se od čuda –
„Kome li to pjeva romantične-ljubavne pjesme

ptica ova luda?”

ŠTA NEMA?

Rat razara rodna polja –
Oskudica i nevolja!

Nestašica sveg' i svačeg'
Cure tužne, nema kola!

U dućanu nema soli –
I ja nemam ko me voli!

JUNAK

Prid kapijom – bundeva.
Na bundevi – oka dva.
I u njojzi svića
Da plaši kerića.

Kad to spazi cura Kata
Od stra' biži čak za vrata.
Sad se jošte hvali:
„Nismo se bojali!”

ANI

Slušaj Ane – tvoje dane
nemoj gubit' kao lane
već ti pitaj tvoje mame
hoće li te dati za me!

PISMO

Što ću sad?
Na srcu mi golem jad!
Jednu curu imam rad.
Al' kako ću to joj reći
Momci su je opkolili
Ne mogu joj prići.

Sad – da ne znam pisat'
Mog'o bih uzdisat –
Al' ovako – ja ću sjesti
I na karti curi vez'ti:

„Slušaj curo što te molim –
Ja te jako volim!”

(1941.)

OD ODILA

Od odila – mila mi je bila
svila
to već svako zna!
Al' to mnogi još ne znaju
da volim i
Paju!

ZAŠTO?

Da l' od volje – il' nevolje
(to najbolje sama znam)
Ja mom dragom s puta skretam
da s e k i ne smetam!

ČISTA SRCA

Ja te volim – čuj curice
Ljubio bih tvoje lice.

Ja sam cura čista srca
mile majke golubica –
nikom ne dam ljubiti lica!

Kad me voliš – ti me prosi
k crkvi vodi, kući nosi
pa se sa mnom ponosi!

POPLAVA

Tavankut mi selo milo
Svud se vodom zalilo
i dok vlaga
kuće ruši
meni tuga
srce suši.

Razlila se voda širom
Nemož' putem proći
oko kuća
svud je blato
pa ti zato
zlato Kato
Ja ne mogu doći!

BRIGA

„Moja knjigo, moja brigo . . .“
Tako uče dica mala.

Al' ni ljubav nije šala
Već je briga prívelika
Kad ne voli dika!

(1941.)

VINO

Svud po naši* vinogradi*
loza listom prolistala
po litu se rascvatala.

Zelen-zrno nabubreno
priko lita razvijeno
pa u jesen sve čokoće
nakitilo slatko grožđe.

Grožđe zrilo (ma kad bilo)
muško, žensko svakog doba
rado bere, rado boba.

Grožđa sok – slatki mast
čašom piju svi u slast!

Ne zadugo – i mast vrije.
Začudi se ko ga pije:
još je slatko – a već grije!

Iščisti se, izbistri se
pa je v i n o, snaga jaka
grije grudi u junaka!

(Al' zna vino pravit' čudo:
od pametnog stvorit' ludo!)

— — —

Lipo lice u curice
ko latice u ružice.
Ja je gled'o svakog dana
kako raste cura mala.

Bila bi mi divna žena
samo sad je još malena,
al' kad lito treće prođe
razvit' će se ko i grožđe!

Tad će biti ko i mast:
kratko vrijeme – sama slast.
A za time već će znati
slatka biti i grijati.

A kad bude ko i vino

Okom će da plamen sije
momku srce da ugrije!

(A možda će i stvarat čudo:
od pametnog pravit' ludo!)

(1943.)

ŽENI SE!

Neću ići u kolo
To je za me propalo,
već ko druge
Frajle stare:
Kitit' ću oltare.

Što se momče
Ne ženiš –
Što mi seju ne vodiš
Da ne bude frajla stara
Bez svojega para!?

UDAT ĆU SE!

„Taši-taši tarane
I svilene marame . . .”
Tako sam se ja sigrala
Kad sam bila mala.

A sad igram u kolu
da me momci zavole . . .
Ali momci svi pijani
Leže po mijani.

Vi ste momci
Baš lude
Što pijete
Ko dude.
Da se cura za vas uda
Mora biti luda!

Haj'te s nama igrati
Od nas ćete saznati
Da je vaša, trizna glava
Za nas srića prava!

I ja ću se
Udati
Neću dugo
Čekati
Jer već rastu druge curke
Ko šumom pečurke!

(1944.)

MOJ JE DRAGI

Moj je dragi
prava lola!

Ja stojala
ukraj kola
da ne vidi
mlađa séka
da je dragi
kraj menéka . . .

A moj dragi
(baš je lola)
uvedo me
u srid kola!

(1945.)

TANAK CIGAR

Tanak cigar, debo dim
ja te diko ne vidim,
ne vidim ti mila usta
iza dima gusta.

Diki oči garave
žegu me ko žerave,
pale srce pa izgara
ko dike cigara.

Ma'ni diko duvana
da ne bude divana
da ti samo cigar pališ
a za me' ne mariš.

Tanak cigar dok pušiš
ne mož's da me ljubiš.
cigar gori, dim se puši
moje srce guši.

Baci diko cigare
da nam ljubav ne kvare,
da ne gine ljubav stara
zbog dima cigara!

(1945.)

KAD PROCVATA JORGOVAN

Sitan pisak zas'o put
moj je dragi jako ljut.
Mrko gleda, kući žuri
i na me' se duri.

Pod noć žabe krekeću . . .
Mene babe kleveću
da se ljubim u pô dana
ispod jorgovana!

Pusti dragi té laži –
ti si meni najdraži!
Ja ne bila t e b i živa
ako sam što kriva!

To je bilo niki-dan
kad sam išla u dućan . . .
Kraj puta u bašti Ivo
u tamburu svir'o.

Baš je cvat'o jorgovan . . .
Ja zastala na divan
sa Ivanom na rič koju –
na nesriću moju!

To vidila seka-Mara.
Sad me selom ogovara!
Da je nosi vrag u pak'o
Kad kleveće tako!

PLAVA SEKA

Čekaj, čekaj
sěko plava
bolit' će i
tebe glava!

Ljubavne ćeš
saznat muke
i na srce
staviti ruke . . .

I nabrajati
miloj mami:
„Jaoj majko
ne znam šta mi?

Klonut će mi
glava doli –
u srcu me
ništa boli!“

(1946.)

DOBAR JE!

Šta znam raditi?
Kako s' udati
kad te, dragi, kude svi!

„Tvoj je dragi hrom
a ustat je k'o som . . .”
To mi kažu svi, redom
„Još je i razrok . . .
Ma'ni posla ćoravog!
Nos mu kao rog.
Uši su mu klepave
kretnje su mu šepave
ta
gadno je na njem' sve!”

I ja to vidim
pa se zastidim . . .
al' te ipak još volim!

Gadan si ko vrag
ipak si mi drag
jer si srcem krotak
blag!

IGRA NADA

Crna tama
vani vlada
a u sali
igra Nada.

Igra Nada
cura mlada
a uz njeno
mlado lice
igraju joj
pletenice.

Pletenice
duge njene
do pojasa
opuštene.

(1946.)

MAMINA MILA

B O G

neka ti bude budni čuvar života
tvog!

Vjeruj, u Njega

jer

vjera je temelj i znanja svega.

Pupoljče moj mladi

uči i radi

i veseli se životu, jer život je

Božji dar – i zato lijep

i ne očavaj

ma okolo tebe i ne valjao svijet!

ALI kada budeš sa Drveta Znanja

plodove brala – traži

I s t i n u!

Otrovom lažne nauke dušu ne truj.

Zmiji lukavoj – ne vjeruj!

U duši svojoj ostani vječito ona

cura mala

koja si Bogu svom – svom dušom

vjerovala!

I živi u nadi – da

ako šta sada i ne valja

na d o b r o će okrenut Božja sila

a ti

I usred močvare ovoga svijeta

budi što si i bila

Dobra i mila – mamina Mila.

(1945.)

NE VARAJ!

Diko moja garava
zašto si me varala
prid nosom mi zatvorila
vrata?!

Kao pas sam režao
prid pragom ti ležao
bisomučna tri-četiri
sata.

Lele moje nevolje
kad sam čuo napolje
kako tebe drugi ljubi
Bata!

Nije došla ni zora
škrinu krilo prozora
a kroz prozor maglu hvata
Bata.

Ej . . . da sam ga skockao
nos bi' mu rascopao
zbog te noći – i tvoga
inata.

Sad već znadem ko si ti
pa te neću prositi
baš da imaš tri tovara
zlata!

GABRIELLO

Gabriello šiparice
za te nije stid?
Drugarice tvoje plešu
a ti čuvaš zid!

OVA NOĆ

Ova noć će brzo proć'
skoro će i zora doć'!

Nemoj curo zoru čekat –
bolje idi kući spati
valja sutra ku'ruz brati!

(1946.)

SOJČICA

Sojčice – Sojko
crnooka divojko
s pletenice duge dvi
milija si meni
s njima
nego druge tri!

(1946.)

NA MOM SRCU DVA OTVORA

Na mom srcu dva otvora
za ulazak ispolja,
prvi je za prijatelja
a drugi – za zlotvora.

Moj zlotvor je divojčica
crnooka curica;
ponosito glavu nosi
lipotom mi prkosi!

Da tu zloću pustit neću
ja odlučih p a m e ć u!
Zaljubit se u nju neću
neću – neću – pa neću!

Otvor za zle je zabravih
zlatnim ključem razbora –
U dubine srca svoga
ipak pustih zlotvora!

Oči moje – izdajice –
daše ključe srca mog
zbog pogleda divojčice
i to – jednog jedinog!

Divojčica – zlotvorica
u srcu mi uze stan
uvukla se usrid srca
pa sad neće otuđ van!

Aman zaman bijah uman
sve bijaše uzalud:
u divojče – mog zlotvora –
zaljubljen sam kao lud!

(1946.)

SVINJOKOLJ

Pivci rano kukuriču
Buđe dicu pa im viču:
„Napolju se bili inje
Danas ćemo klati svinje!”

U belera nož se blista
Za mast kanta, već je čista
Skinuta su već i vrata
Sa košare i vajata.

Belers zove pomagache
Pa im viče: „Drž’te svinjče –
Hvataj za rep, drž’ za uši,
Privrni ga pa pripuši!”

U reduše zdila zveči,
Svinjče dreči, beler kleči . . .
Ni minuta po ne mine
Belers nož u grlo rine.

Izvuče ga – svinjče krklja
I u zdilu krv mu suklja.
Dok varjačom miša snaša
I slama se već donaša.

Na nju belers svinju svali
Mali Ivo slamu pali.
Vatra gori, strune cvrče
Oko vatre dica trče.

Eno – rep se već rumeni!
U „prsten” ga belers turi,
Odsiđ ga . . . dicu viče:
„Evo, dico, poslastice!”

Već je svinja opaljena
Spaljužana, raspravljena.
Tamo dalje, ispod šljiva,
Ispiraju već i criva.

Beler daje Ivi mјjur:
„Ded' ga Ive ti naduši,
Pazi da se ne probuši,
Metni na peć pa ga suši!”

Nose šunke i komade
Na astalu da se hlade
Vežu gadžu da ne krade
A unutra – rade mlade.

Vodu griju, čiste luka,
Okretna je svaka ruka.
Tu je biber i paprika
I u zdili krumpir bili.

Džigericu križa snaša
Sad će biti paprikaša!
„Triba poslat komšijama
I oni su, lani, nama!”

Svi se žure, svaki radi . . .
I slanina već se hladi,
Skoro da je već i čvrsta,
Debela je četiri prsta!

Melju meso . . . luk dodaju,
Po tom sole, kako vole,
Paprikom ga posipaju
Biberom ga začinjaју.

Meso mese nemilice –
Beleru se smije lice:
„Evo vid'te gazdarice
Bit' će lipe divenice!

Bit' će krivih krvavica
I dugačkih divenica –
Pun će biti slamski košar,
A najduža – meni na dar!”

Krvavice već se bare
A u kotlu cvrče žmare.
Salo tare domaćica –
Bit' će masnih pogačica.

Radenice ruke peru,
Spremaju se za večeru.
Bit' će svega i svačega
Koštati će se od svačega!

Bit' će čorbe – pečenice
Krvavice – divenice
Sosa, dunca, finog kusa –
I kiselog, još, kupusa.

Krastavaca i paprike,
I fanaka na pantlike
I još drugih đakonija . . .
Nabrojat' ih neznam ni ja!

A kad dođe na red k a š a
Zvat' ćemo i tamburaša
Pa nek' svira u tambure
Nek' igraju momci, cure.

Gazda pušta psa sa štrange –
Mogu doći još bitange
I srid ove halabuke
Iz odžaka odnet' šunke!

Eto graje u dvorištu
(Ko cigani kada vrištu)
Biž'te dico za virange
Sigurno su to „vašange”!

A ti kćeri – dite milo –
Sa astala skloni jilo
Jer za goste, te nezvane,
Pripravit' ću druge hrane.

Znam ja dobro njihov ukus –
Prid njih ćemo kiso kupus,
Ogladanih koščurina
I – kiselog – bokal vina.
To je za njih gozba fina!

Dar će dobit' pune ruke:
Od zakolja masne čutke,
Povrh toga – još za spomen –
Jedan, gudin, mekan „prsten“!

(1946.)

MILI ZA BOŽIĆ

Baš prid Božić snig je pao
mila majko – jao . . . jao . . .!
Božić ide, snig se bili
mila majko – teško Mili!

Nazebbla sam, pa, sad kašljem
vatre imam . . . noću buncam . . .
privrćem se . . . pa se znojim . . .
kamenā se nikog bojim!

Bože mili – snig se bili
al' je duga ova noć!
Čini mi se ko da nikad
neće proć' . . .

Ali, eto, ide zora,
Zaspa Mila od umora.

Tilo kripi laki san
– i kad svanu Badnji dan –
napola je zdrava Mila
od svakog bi jila jila!

I dok Božić na čilašu
ne dospije
bit' će Mila zdrava, čila
ko i prije što je bila!

Ko naknadu
za te muke i buncanje
četri gume za žvakanje
jesu Mili dar.

Darov'o ih „Gospodar”!

(1946.)

SRNA I NJENO LANE

U šumici kraj cvjetne poljane
živjela srna i njeno lane.
Gusto drveće i debeo hlad
za šumske zvijeri je tvrdi grad.

To jeste – ali kad mlado lane
svak-čas u igri mora da stane –
smetaju debila, smetaju grane.

Željno je poljane i sočne trave
sunca . . . svjetla . . . slobode prave
gdje debila igri smetnju ne prave.

Ne sluša srnu – u polja srnu,
a brižna ga matij u stopu prati
želevći lane u šumu da vrati.

I eto ti jada iznenada –
jer sa desne strane puška plane
puška plane pa joj rani lane!

Ranila ga u nožicu stražnju
Bježi lane, na tri noge skače
jedva lovcu u šumi umače!

Ranu vida – jadu se dovida:
šumska trava malo manje slasna
ali nije, ko poljska, opasna!

(1946.)

LABUDOVI

Na rijeci vodenica
vodenica malena,
kraj rijeke, vode bistre,
okolina zelena.

Na rijeci labudica
s labudića plovi tri.
Pri obali labud bijeli
budnim okom stražari.

Od miline i ponosa
labudica digla vrat
divno plove djeca njena
dvije seje – jedan brat.

Neka Ane tvoja mati
tako prati život tvoj
ko što prati labudica
na rijeci porod svoj.

Ko bijela labudica
budi cura nevina
ljubi seju – i sa sejom
ljubi brata jedina!

(1946.)

DE' POGLEDAJ

De' pogledaj cura Ane
spomenara tvoga strane!

Tu sličice malih ptica
tamo zv'jeri, trava cvijeće
rijeke, bare i drveće.

Žbun jasmína, pun behara
i na listu buba-mara
pun spomenar divnih šara!

Ko ti stvori sve te šare?
To ti dar od Čović Mare!

A riječi ispod šara?
Dar su tvoga „Gospodara”!

(1946.)

APUŠOVA ANA

Puna sala divojaka
divojaka i momaka
zakržljalih patuljaka.

Vrlo malo odabranih
vrlo malo stasitih
al' nijedne razvijene
Kao što si – Ane – ti!

Između sviju viđena si
kao ruža rumena si
pa se salom šapat širi
oda – sviju strana:

„Nema cure kao što je
Apušova Ana!”

(1946.)

SA KAŠIKE LIZNI MED

Lud bi bio ko bi meda čašom pio
a još luđi ko bi u med žuci lio,
žući lio pa ga tako pio
(Kao pjesnik Njegoš što je spomenuo.)

Nije mor'o Njegoš nama, u pjesmama;
takav recept pisat
jer mi znamo, med bez žuci
sa kašike lizat!

Eto zato, kadgod na te, Vito,
dođe red
ne kolebaj, nego gledaj, da s kašike
lizneš med!

(1948.)

ANCIKA

Gdje je smijeh, gdje je cika
tamo ti je i Ancika.
Ko maleni plastić sijena
podšišana kosa njena
leprša joj vrh ramena.

A s dva ognja
s dva ognjena oka njena
uz prčasti nosić mali
sva mōmačka srca pali!

(1948.)

VELIK DAR

Sirošana dva su pošla
mladencima novim.
U čast ići ne može se
sa rukama golim!

Stoga r i p e ponesoše
u rukama obim –
u čast stižu, ripu dižu
s riječima ovim:

Mi smo ripe donijeli
svatovima – molim –
Mladoženja reći mora:
„Snašu svoju volim!”

Tad ćemo ga darivati
darovima ovim!

(1948.)

SAM U RAJU

Lipa li je kuća moja
i čaroban u njoj stan.
Od ulice tvrdim zidom
iz avlija vinogradom opasan.

Oko kuće, od ulaza,
svud ciglana vodi staza
a kraj staze s obje strane
petunije rascvetane.

Petunije raznih boja
– i među njima ruža koja –
milmirise rasipaju
pa miriše ko u raju.

Zelen lugoš nad terasom,
pun vinograd grožđem, voćem.
Cvrkut ptica, sunca sjaj
dočaraju pravi raj.

U tom raju ja nesrećno
živim sam – ko Adam.
Svoju Evu uzaludno
tu čekam . . . i čekam!

(1948.)

OH – TA MOJA MAMA!

Oh – ta moja mama!
Da može – stavila bi me u zapećak
da me krije tama
da tamo samujem sama!

Oh – ta moja mama!
Baš mi ne dâ da ja budem dáma
nit' da društvo biram sebi sâma!

Ta nisam ja već više beba mala –
dosta sam u stalku stála!
Za mene je sad već d r u š t v o
korzo . . . kino . . . pa i plesna sala
jer ja nisam više b e b a m a l a!

Ta već, eto, drugarice moje
i planove za udaju kroje
i mame se n e b o j e!
A ja?!
Puna sam jéda . . . mama mi ni mrdnuti neda!
I zabrana što mi stavlja
i na svem' zabavlja!

Što joj samo té riječi znače:
„Pletenice pleti – ta ti si jos đache!”
Uči samo te tvoje lekcije . . .
društvo momaka za tebe – još nije!
Sad se čuva dobar glas . . . pa i djevojačka čast,
u najluđim si godinama – najlakše je sada past!”

Oh taj korzo . . . ta tako je gladak
a društveni život na njemu – tako je sladak!
Po korzou sad šeću (a šta je u tome ruge?)
s momcima – đacima i moje druge . . .
pa onda šta
zašto da otuda falim bas! Samo ja??

Djevojče milo (na uvredu ti ne bilo)
ta ti si još premlada
da se djevojčiš – imaš još kada!
Na svašta će doći red!
Korzo i parket plesnih dvorana su kao led:
vrlo su glatki! časovi zabave na njima
vrlo su slatki.

A vješti klizači i po ledu kreću se lako
Ali n e svako!
Takvih je malo – stotinama ih je palo
na ledu lupajući glave
a još više ih je što
razbivši led
u prljavo-hladnoj vodi se dave!

Treba znati stati . . . počekati da odeblja led
da svačemu dođe red
jer – ko prerano pođe – lako dođe
na tanak led!

I ruža
najbolje miriše na žbunu svome
dok još otkinuta nije!
A kada je u punome cvijetu
u sobu unose, kidajući je sa žbuna,
i stavljaju u skupocijene vaze
i čuvaju
i paze
i maze
a ipak je to početak smrti ljepote
njene
jer gubi latice – suši se – i vene!

Od batista maramica čista
sudoperu bit' će slična
ako je ko krpa ulična
stavljena pred vrata
da je svaki može da hvata
i neće joj biti na ponos
što je svaki mgao njome da briše
svoj nos!

Jednom ti već rekoh:
„Pupoljče moj mladi – uči i radi!”
A sad – primi od mene
ove napomene:

Do mature – isključiva tvoja briga
neka bude škola i knjiga.
Djevojčenu doć' će red
ne žuri na tanak led!

Bud' pupoljak majske ruže
što na žbunu divno cvjeta
kojeg' može svak' da gleda
al' trgat' se nikom ne da!

Maramica budi čista
od bijela batista
što će samo
jedno lice da briše
i – nikoga više!

Svi putevi
pred tobom se otvaraju
mnogi vode paklu
a malo ih raju.

Te puteve, mladom oku,
gusta krije tama
nemoj na njih nagnut
nasumice sama
nego pusti – da te vodi máma!

(1948.)

ROĐENDANU – IMENDANU

U prolića svitle dane
kad su trišnje rascvatane
običaj je u Japanu
da se slavi jedan dan
ko blagdan
trišnjinoga bilog cvita.

Eto i mi – usrid lita
proslavljamo Svetu Anu
i još uz to IMENDAN
šestnaesti rođendan
raspupane ruže rane
Apušove Ane.

Ane . . . Ane, ružo rano
jedva što si raspupana
već ćeš bit i uzabrana!

Divovanja tvoga dani
već su skoro izbrojani.
Kratko vrime još si moma
kratko vrime još si ponos
roditeljskog tvoga doma.

Dan po dan
proletit će kao san
pa će doći i taj dan
kad ćeš, Ano, nama svima.

Ocu – majci – bratu – seli
rođacima
nama svima, poznatima, reć:
„Zbogom!!
Ostajte mi živi, zdravi
mene čeka drugi dom!”

(1948.)

BALSKA HALJINA

Niko od mene sretniji nije
jer, eto, već se kroji i šije
prva moja balska haljina
od novoga materijala
– od ružičastoga piketa –
po najboljoj mustri modnoga žurnala
– što mi je moja mama izabrala.

A što će biti bluza lijepa –
takva se nije vidjela već odavna!

Desna će joj strana biti sasma ravna
a lijeva – lijepo navorana.
Gore-dolje mašnicama zakopčana
a svu desnu stranu, to već zna se –
sićani će filteri da krase.

I uveče
kada obučem tu haljinu ná se
mnoga će cura na mene biti kivna
štoću tako izgledati divna.

I – mada na meni neće biti svila
ipak ću biti kao gorska vila
pa će me na P r e l u
pratiti po stotinu oka
pitajući se: „Čija je ona divojka
visoka
što je krasí onaj divni piket
boje blago-ružičaste, kao breskvin cvijet!?

I – dok će neke moje druge pucati od jéda
što na njih miko i ne gleda
dotle ću ja – oh, Bože moj – kliktati
od veselja
jer ću biti najljepša prelja
VELIKOG BUNJEVAČKOG PRELA
koju će gledati sala cijela
i – naravno – u gomili toj
i ON . . . mili i dragi moj!

A kada stanem sa njime igrati
tada me gledaj mila moja mati
i nećeš moći razaznati
što će se na meni većma sjati
da li na odijelu sićani fliteri
ili osmijeh što mi na licu treperi!?

I – dok ću se ja tako zabavljati
ti ćeš – mila moja mati – stojati
na strani
i diviti se svojoj kćeri A n i!

(1948.)

DJEVOJAČKI STID

Momak od oka – stasa visoka
vičan osvajanju, uspjehu laku,
lako ljubljase djevojku svaku,
ali za ženu – ne htjede takvu.

Za ženu žudaše djevojku čednu
koja za stid djevojački znade
koja se lako – ljubiti ne daje!

Tražeci svijetom djevojke takve
minuše godine i godine
al' takvu djevojku ne sretne nijedne.

I svijetom ga tako nosila nada
po svijetu sve dalje i dalje
i preko rijeke goleme i plave
do daleka i velika grada.

U gradu u ravni, sred širokih polja
našla se najzad ta djevojka bolja.
Tu sretne djevojku, djevojku mladu
rođenu u svome rodnome gradu.

Prateći je kući sa plesa, sred tmice
i njoj htjede odmah poljubiti lice
al' zastade i nehotice
jer bi čemu se nikako nije nado
da djevojčce mlado skoro dijete od šesnaest ljeta
odlučno reče: „Ne! To ne smijete,
jer anđeo čuvar na ramenu mome
na djevojački stid još budno bdije
i n i k o – dok mi vjerenik nije –
lice moje ljubiti ne smije!”

Tada momak uvide da je stigao
traženome, žuđenome cilju svom:
da jedino sa djevojkom mladom tom
treba da vije i gradi svoj dom.

I jedna jedina misao od časa tog
ipunjavala ga svega i svog
i reče u srcu svom:
„Djevojko mlada
ti si mi nada
života mog!”

(1948.)

TRSKA IL' STIJENA?

(„Neka se lijet kroz nebo
završi sklapanjem krila
nad gnijezdom.”

=

Rabindranath Tagore.)

.....

Ptičica mala
na trsku je stala.

Tanka je trska
tanka ko prst
terete svija
k vodi povija –
ipak je ptici
oslonac čvrst.

Druga je stala
na čvrstu stijenu
što lako snosi
težinu njenu.

Sad obje čekaju
na svoje druge
što polijeću
sa obale druge.

— — — — —

Dosad si – Ano –
bila kod oca.
Odsad ćeš imati
drugoga oslonca.

Osloncu svome
ti budi laka
da te održi
i trska tanka.

Budi mu laka
ko laka sjena
ma bio črst
ko tvrda stijena.

Jer

Težak ti teret
čovjeka mijenja . . .
pod njim je čas trska
a rijetko stijena!

(1948.)

ZLO I DOBRO

Bilje – i njihovo žilje –
zimi u zemlji zebe,
drhti i cvokoće sjeme cvijeća
čekajuću topli dah proljeća.

A kada u rane dane proljeća
od zlata satkane vatrene sunčane
zrake
sve živo toplinom počnu da miluju
tad sjemenka svaka u dubinu zemlje
pušta žilje
a iz zemlje kliju
te raste, buja, miriše i cvjeta
sve do tamo žarka ljeta
– a mirisom cvijeta prepuni maj
za bilje je pravi raj!

Topla i zlatna sunčana zraka
veliko je blago!

Ali to blago i klicu z l a u sebi
krije
jer i d o b r o, kad ga je previše,
više d o b r o nije, jer u preobilju
i k l i c a z l a bujnije klije!
Jer
to proljetno blago sunce, usred ljeta,
kad ga je previše – više dobro nije
jer
zracima svojim, prepuna žara, sve izgara
od plodnih, pitomih polja pustinju stvara
suši se trava, cvijeće
kao da nikada više oživjeti neće!

No – al' ni to zlo baš sasma z l o
nije
jer u zlu i lica D O B R A može
da se krije.

Ta prejaka, ljetnja sunčana žega
sa dalekih, debelih mora
ubrzo navuče na se
hladne vazdušne talase
te začas – i nebo, i sunce –
tamnih oblaka debela zavjesa krije
a iz oblaka – ko iz kabla –
obilna kiša lije
a žedna zemlja i bilje – žudno je
pije . . . i pije . . .

— — — —

(I ljubavnu bol, od koje srce izgara,
ko prerijska suva trava,
kiša očiju – s u z a – olakšava!)

(1948.)

UTAKMICA APUŠ – IVO

(0 : 0 ili 0 : 6)

•

Učenik sam gimnazije
al'me mnogo briga nije
za lekcije . . .
njih odlažem za kasnije.

Igrališta gost sam čest –
protivnike pobjeđujem s'
0 : 6

U igranju vrijeme leti –
tromjesečje brzo prođe,
ocjenama vrijeme dođe . . .
i ja saznah – tužan, jao –
iz predmeta šest sam pao
jer lekcije nisam znao!

To ponuka razrednika
da napiše dopisnicu
i dojavi kući vijest:
„Kuće vaš uzdanica
vaš Ivica
fudbališta posjetilac čest
opomena ima š e s t!”

Na tu vijest Apuš hita
svome sinku na uspjehu
da čestita
roditeljskog noseć' dara
u obliku
dva udara – dva šamara
od kojih se zateturah
od vratiju do duvara.

I još kojeg' htjede da mi dā . . .
al' zavapih tada ja:
„Predajem se, Apuš dragi . . . s
0 : 2

I gle čuda!
Od udarca – od šamara
za učenje dobih dara!

Dva udara – dva šamara . . .
i ja postah u d a r n i k
najmarniji učenik!

Utakmica Apuš – Ivo
ne bijaše prošla džabe
jer, uskoro, ja popravih
sve ocjene slabe!

Sad Apušu javit* žurim
tu radosnu vijest:

„Apuš dragi – ja pobjedih s
0 : 6!

(1948.)

KIŠA PADA

Svu noć kiša padala
i još malo sutra-dan
cile noći nisam spav'o.
Čekajuc' te uzaman!

Nađi curo
izgovor
i dođi mi
u moj dvor
pa ću barem druge noći
slatko spavat moći.

I sanjat ću
divan san:
da sam lego
na divan
da me tvoja
mila ruka
grli oko struka!

(1949.)

IGRA VATROM

Na kat kuća nagrdila selo
Mlada cura namrštila čelo
Čelo mršti u sebi se ljuti
Što joj dragi ko zaliven čuti.

Pokraj kuće zeleni se trava
„Misliš, dragi, nisam cura prava?!”
Mada druge volim da zaludim
Čilim srcem samo tebe ljubim!

S drugima se samo igram, šalim
A kad žele da mi ljube lice
Ja im pod nos zapalim šibice!
Njima vatru, tebi dajem srce!

Čudna kuća, Pod strijom prozori!
Hajde, dragi, i ti progovori!
I reci mi: zašto samo čutiš?
Sve sam rekla . . . valjda se ne ljutiš?!”

Ne ljutim se, curo moja mala,
Al' te žalim – opasna ti šala!
Jer ko drugom pod nos vatru pali
I sam sebe može da upali!

(1949.)

TAI NOPIS MO

Mi Lamo jacu Roža Omi Te ...
Da Obiti jed Nupis Mu Dači –
Tašal nemo Gusad!

Ja Tevo Lima time Bašve –
Čerasmu Čišisdru Gimsera –
Zgova Rašrad.

Če Kajseče kajkaja Češ
Setiza tojošja Košto
Memu Čištakol

(1949.)

Ovu kinesko-japansku pjesmu posvjećuje pjesnik uspomeni nezabornave večeri jedne, provedene kod svoje drage!

TAJNO PISMO

Mila moja curo – žao mi te!
Dao bi' ti jednu pismu da čitaš,
al'ne mogu sad.

Ja te volim, a ti me baš večeras mučiš i s drugim se razgovaraš rad.

Čekaj se, čekaj, kaja' ćeš
se ti zato još jako što
me mučiš tako!

(1948.)

Napisao Ivan učitelj

(Prijevod sa kinesko-japanskog originala.)

BAJKA

Divojčicu rodila majka
i dite raslo ko u bujnoj zemlji
rosna travka.
Lice joj bilo bilo
ko alabaster i porcelan pravi.
Boja očiju:
odsaj zlatne sunčane zrake
u kapljici rose na zelenoj travi.

Ko jelke rast bio joj stas
ko cvrkut ptica umiljat glas
a kosa – meka – zlatna – svilena.
Usta – majušna – mala – malena
i slatka . . . slada od šećera . . .
u njima
sitni bili zubi – dva niza bisera.

Doraslo dite do doba
kad se srce budi i kad žudi
da bude ljubljeno – i da ljubi,
kada se od pogleda oka
mladoga momka
uzdisajem talasaju divojačke grudi
i kada se
zlatne kule zidaju u zraku
snivajući u njima čarobne snove
da će po nju
doći kakav princ iz bajke
da je za vjernu ljubav u svoj dvor zove.

I divojčica ova
snove je snivala, princa svoga
očekivala
princa iz bajke, koje će je od majke
na zlatnoj kočiji doći da snubi
kog će ona
i koji će nju
iz sveg srca do groba da ljubi.

I zbilja bi se sve to tako zbilo
kako joj se snilo – da nije bilo
z a v i d n i h v i l a !

Ali – dvi se zlobne vile
zavirile bile
divojčici boljkom lomiti kosti
a dragog joj začarati
da bi i kraj zdravih oka slipac bio
mimo drage
ne videć je . . . prolazio!

Zlobne vile divojčicu razbolile,
čudnim mrakom, momku oči obavile.
Vidio je sve ko prije
samo d r a g u ugledati mog'o nije!

Al' usprkos svim čarima
divojčice ljubav jaka
i kroz veo čudnog mraka
taknu srce u junaka.

On se prenu –
i od vila k njoj okrenu!

Zlobne vile – razjarene –
napale su svoje sile . . .
hineć ljubav
momku srce ugrabile
i u paramparčad – sveg razbile!

Likujući tad zatrube
na sto strana:

„Evo srce od sto rana
što krvari bez pomoći –
zdrobismo ga svojom moći!

Ljubavnu će moć izgubit:
divojčicu – suparnicu
cilim srcem
nikad neće moći ljubiti!

Jest da jesu bile vile –
ipak su se privarile,
jer istina to je stara:
„Prava ljubav – čuda stvara”

Cura boljku pribolila
i srce je prince svoga
srcem svojim zacilila,
mrak razbila – vid vratila,
pa sad dragi dragu ljubi
na jad vilin:
srcem cilim!

(1949.)

ZNAŠ LI VITO DA TE VOLIM?

Dotle sam se igr'o s tobom
dok ne postah tvojim robom.
Djetinje je tvoje lice
s tog ti rekoh: „Oj curice!”
a ti na to – nježno „molim?”
Znaš li da te zato volim?

Svježa si k'o kaplja rose,
nježna lica, meke kose
u dv'je male pletenice.
Sa njima se igrajući
ja ti rekoh: „Oj curice!”
a ti na to – nježno „molim?”
Znaš li da te zato volim?

Dodoh li ti – sva vesela
ruku si o ruku plela
privinuvši uz nju lice,
a ja kliknuh: „Oj curice!”
a ti na to – nježno „molim”
Znaš li da te zato volim?

Ti ni sama nisi znala
što si mi sve darovala:
Bezazlenu ljubav nježnu
cijelog vijeka kakvu žudaš –
i na usklik: „Oj curice!”
Neizmjereno nježno „m o l i m”
Znaš li da te zato volim?

Zavoljeh te curo mlada!
Al' ti nisi ko nekada!
Sad za mene već ne mariš
i „curice” reć mi braniš.
Nema više nježnog „molim”,
Bolnim srcem, ja te volim!

(1949.)

ZRACI SVJETLA

Zar me zbilja voliš
curo moja mala?
Zar je sve to z b i l j a
il' je samo časoviti hir tvoj
i najnovija tvoja šala?

Na ruke mi privinuta
tvoja nježna glava
a po licu
kraj koraljnih usta malih
blagi osmjeh poigrava.

A iz oka – iz očiju
ametistnih, priklopljenih
ko iz kule svjetliljelke
zraci svjetla
što no s'jeku iznad mora
noćnu tminu
dajuć pravac moreplovu
da prebrodi tu pučinu
s časa na čas
neizmjerne nježnog milja
snop svjetlosti
na me bljesnu – sinu!

Curo moja mala!

I ja sam ti moreplovac
štono plovim gustom tminom
beščutnoga svijeta vali'
tražeć luku na obali
gdje
ljubavi kula svjetliljelska
stoji!

Pa reci mi – jesi li mi
zbišla
zrake te ljubavi dala?
Il' je to sve
samo hir tvoj
i najnovija tvoja šala?!

(1949.)

NOĆAS SAM TE SNIO

Curo moja mala
noćas sam te snio
kao da sam – ko slučajno –
opét kod vas bio.

Na kanapu ti mi ležiš
osamljena – tužna
a po sobi svud tišina
nijema se pruža.

Tek šlo tvoja mati reče:
„Došli ste nam . . . ?”
dok ostali ćute
a ja gledam u te!

Nježnost topla srce moje
poče da mi grije
kad al' topot konja
začuje se iz avlije.

To Nametnik drski
– kao – vaše konje deka
a u koli, u vrećama,
roba vaša neka.

Tijelo mi za tren strese
hladne jeze drhtaj,
a srce mi stište očaj:
„Što li će tu o v a j?”

Jad teški mi
trti stade grudi
san iščeze . . .
srca bol me budi!

(1949.)

ČESTITKA

Moja Vito!

Lani sam ti sa radošću
telegrafski, imendan čestito.
I sada bih rada bio
čestitat ti – ali kako –
kad te ne smim „mojom“ zvati!

A ipak sam ovo pismo
s tome ričju „moja“ poč'o!
S tog te molim – izvini me!
Volja l' ti je – izbriši je
i ostavi samo i m e!

Sa papira nju je brisat
vrlo lako – al' ne tako
i iz srca!

U mladosti, voćke sadeć,
ja sam kopo u duboko.
To vidio mudri starac
pa mi dao mudar savit:

„U duboko – nemoj sadit ...
dubok koren teško j' vadit!"
Nemoj, sinko, u duboko
ni u zemlju – ni u srce!

A u srce – ponajmanje!
Duboke su onde rane
dođe l' doba da se vadi,
zato samo – plitko sadi!"

Mudar savit on je dao,
ne poslušah – pa sad jao!
Da sad nije ono što je
ovako bih ja čestito:

„Moja Vito!

Čestitam ti
materice sa ocima, a za njima:
tvoj imendan ...
odmah zatim i Badnji dan,
pa Mladence ... svetog Tomu,
Silvestrovo – „Svr' godine”
a uz to i Novo lito!

I na kraju – moja Vito
i Tri Sveta Kralja
Gašpar – Menjhar – Baltazara!

To bi bila Ta čestitka
od tvog „Gospodara”!

(1949.)

IDI DRAGA

Što ti radiš – da ti kažem –
s tim' se drâga ja ne slažem!

Radi draga što te volja
al' ne drž' me ti za vola:
Idi draga dodavola!

Da makakav momak ide
tvoje oči njega slide.

=
Ako ma ko – tebe pipa
nastojiš mu biti lipa.

=
Tebi godi stiska bliska
ma ko bio ko te stiska.

=
Zabranjeno tvoje voće
uzabire ko god hoće.

=
Samo men' se držiš sveta
i sam pogled moj ti smeta.

=
Tvoj bi limun iscideni
tek na koncu dala meni!

=

Napomena:

Iza svaka dva reda gdje se znak „=” dodaje se kao posebna kitica
„Radi draga što te volja” itd.

(1949.)

NIKO ME NEĆE?

Seljanka sam, al' pismena
lijepa, vitka i videna.
Za bračnog ću birat para
fiškal – sudca il' ljekara!

Ko za pakost – ovog ljeta
proćiće mi dvades't peta
ja jednako neudata
a dorašla sestra Kata!

Skupa s njom se djevojčiti??
To ne smijem dopustiti!
Kraj nje bit ću staro cv'jeće
pa me niko htjeti neće.

Da izbjegnem taj čas gorak
učinit ću smion korak.
Moram naći ja muškarca
pa ma bilo baš i starca!

Udat ću se ovog ljeta!
Već je mreža razapeta:
pravit' ću se cura sveta.
(I da nisam – da l' to smeta?)

Ima jedan momak star
takozvani „Gospodar”
koji ne zna šta su žene –
Taj će morat uzet mene!

Plan mi dobro napreduje –
on nam kuću posjećuje.
No, prodoše tri godine
a nikako ne prosi me!

I tad vidjeh (oh – sramota!)
oko mlade on se mota.
Ja ne bila ni čas živa
ako mu to ne sprječila!

Poslije smrti naše mame
ostadosmo sêle sâme . . .
tada reko^h sestra – Kati
„Gospodara nek' isprati.“

Nek' mu ka^{že} – neka pazi
nek' nam više ne dolazi,
jer bojim se da bi neko
„Kusnica vam kuća“ – reko!

Ne zna sêja – mlada, luda
što će isteć od otuda:
s tim' je njega uvrijedila!
Dobro sam to uredila!

Izgubi ga sestra Kata,
a ja ostah neudata . . .
Ali, ipak, pravo mi je
kad već ne moj – ni njen nije!

(1949.)

HAJDE DRAGI

Hajde dragi
 što tu stojiš?
Zagrli' me
 što se bojiš?
Nisam drvo
 kamen, zmija . . .
Što ti želiš
 želim i ja!

Odluči se
 zagrli me,
Kosu mrsi
 poljubi me!
Poljubi me
 da sve puca
Nek' nam živo
 srce kuca!

ČOVJEK OD NAUKE

Napomena:

Ova je pjesma nastala jedne sniježne, olujne zimske noći. Da bih je sačuvao od gubitka, štetočina miševa vlage – ili zlonamjernih koji bi je mogli tumačiti po svojoj volji, radi nanošenja zla – stavio sam je u plehanu konzerv-kutiju, uvezao žicom da ne ispadne . . . i stavio pod crijep krova trema.

Godine 1950. boravio sam duže u Dubrovniku. Za to vrijeme, napoličar, koji mi je zemlju obrađivao i kod mene stanovao (valjda je tražio kakvo skriveno blago) pretresao mi kuću od poda do krova – i pod krovom našao onu plehanu kutiju. Otvorio ju, i otvorio. Razočaran, mjesto novca našao pjesmu, on ju je vjerojatno pokidao, bacio . . . ili nešto drugo – a kutiju ponovo uvezao žicom i ostavio tamo gdje ju je bio i našao. Pjesma je pisana 1949. godine.

Pošlo je to bio unikat (sve sam pjesme, upočetku, pisao samo u jednom primjerku i tek znatno kasnije umnožavao. (Ukoliko su ostali sačuvani papiri.)

Kada sam potražio i ovu pjesmu – našao sam praznu limenku, uvezanu žicom, na istom mjestu, ali bez pjesme!

— — —

Što ju je inspirisalo? Kakva je to noć bila?

Evo:

Noć je. Sam sam u sobi, budan sam. U kaminu svjetluca žerava i pokatkad plane po koji plameni jezik van. Plameni jezici liče mi na zmije.

Vani je ledena zima, sniježna mećava. Hladnoća jaka da bi stijena pukla. Niske seoske kućice skoro do krova da su smetovima zavi-jane. Kod mene je toplo.

Razmišljam:

Na svijetu je puno sirotinje sa slabim, ili skoro nikakvim krovom nad glavom. Kako li je sada njima? Zašto ima tolike bijede na svijetu? Ta, Kristove crkve još postoje. U njima plašljive sluge božje drže plačljive propovijedi . . . ali što vrijedi kad ih slabo ko slijedi.

Kako (i ko će) ukloniti bijedu i nepravdu?

Dok sam tako razmišljao sniježna oluja, kroz dimnjak vrati zrak u kamin – a iz njega izbiju plameni jezici (u liku Zmije iz Eden) ali namah uzme na se lik „Čovjeka od nauke” i u moje misli daje svoj odgovor. Zove pjesnika, neka njega slijedi, ne briga o tuđoj bijedi, paće živjeti „Bez po muke – ko čovjek od nauke”. Gomili neka samo pripravi raznih parola: fašizam – demokracija – komuna . . . i kada se zbog toga poubijaju u ratovima – neka ne žali „potomke majmuna”.

Na ponovljeni poziv – pjesnik se trže, osvijesti iskušenja i odagna napasnika riječima:

APAGE SATANA!

Pokušaj sjećanja pojedinih odlomaka stihova:

(Po slabom sjećanju – nisam u tim okolnostima kada je došla ta inspiracija da ih istim redom ni cjelinom, obnovim. Što pamtim – to ovdje dajem.)

ČOVJEK OD NAUKE

Zajecala zemlja
grči se, drhti i ječi od studi
sa sjevera
sniježna bura ledenim kliještima
steže joj grudi . . .

Olovni oblaci obaviše obzorje
do zemlje se spusti tama
.....
sniježna mećava krovove zavijava.
.....

Od studeni puca stijena
.....

O Gospode!

Zašto je na svijetu toliko bijede?!
Ta još stoje crkve Tvoje
u njima plašljive sluge Tvoje
još drže plačljive propovijedi svoje.
Ali – što to vrijedi
kad ih malo ko sluša, a još manje slijedi!

.....
.....

Zahuja vjetar još silnije
dim iz dimnjaka u sobu zbije
iz plamenih jezika, nalik na zmije
izbije jedna
ona – „Zmija iz Edena“.
Nije bila strašna, imala je sasvim pristojan
lik „Čovjek od nauke“.

(Stihova se ne sjećam. Sadržaj nagovaranja na suradnju – bilo je laskanje: vidi on da znam razmišljati . . . takvi ljudi trebaju mu i „Slijedi me – i živit ćeš bogato i bez po muke – ko „Čovek od nauke“!) Za gomilu samo raznih parola: „Demokracija . . . Fašizam . . . Komuna . . . I ne žali hekatombe leševa potomaka majmuna!“

(1949.)

ŠIROK SOKAK

Širok sokak
kraj Blaškovog križa
u njemu se
dva sokaka križa.

Sokak s desna
a sokak i s liva
kraj bunara
ujedno se sliva.

Uska staza
sokak siče priko –
prikom stazom
dolazi mi dika.

Svako veče
mamu zavaravam
kad kapiju – tobož –
zaključavam.

Ključom zveckam
s dikom razgovaram,
on me ljubi
ja mu prigovaram:

„Nemoj, diko,
ljubit me u mraku
pod kapijom
u našem sokaku . . .

Bolje ljubi
u po bila dana
ma vidila
moja mila mama.

Neka vidi,
nek i ona znade
da joj kćerka
dragoga imade.

Da ne misli
da sam cura mala
već divojka
što bi se udala.

Ljubi diko javno
al' u braku
a ne tajno
u mračnom sokaku!

(1950.)

VIST IZ GRADA

U tren zemlja trest se stade
u tren sunce s neba pade
jasni dan se u mrak smrće
tminom sine i – grom puće!

Juče stiže vist iz grada;
udala se moja draga!
Udala se u nedilju
za najvećeg gradskog hulju.

Prođe misec – trides't dana
otkako je s njim vinčana.
Drugom radost, meni čama
drugom svitlost, meni tama.

Dodi dragi i spasi me –
ako hoćeš – odvedi me!
Ja sam željna kuće mirne
i ljubavi tvoje virne.”

Tuda mlado, bivša draga
što ti patiš od tog vruga
nevolja je privelika
al' joj – rano – nema lika.

Što je bilo – tog sad nema!
Bilo onda slušat mene
a ne igrat s huljom šale
radi nike puste hvale.

Ta te igra strovalila –
zemlja nam se provalila.
Vinčanje je provalija –
ne mogu ti pomoć ni ja!

Od korova nikad sina
nit od greša dobra vina
nit od hulja-bečarina
dobrih, mudrih domaćina.

(1950.)

U miseca čet'ri mine:
dvi kad raste – dvi kad gine,
Raste svitlost do punine
po tom gine posrid tmine.

Opet vist iz grada stiže:
u pismu mi draga piše:
„Stari dragi, sažali me
iz zla ovog izbavi me!”

Mislila sam da me ljubi –
živili smo ko golubi . . .
živili smo petnaest dana . . .
To je bila svitla strana.

Po tom poče da se mrači,
jer on poče da pijanči
danju-noću da tumara
od krčmara do krčmara.

Nije prošlo misec dana
on mi vodi usrid stana
gradski ološ iz mijana:
tri mu druga ubljuvana!

A srid skike, cike, vike
njega prate s e n d j e n i k e
podšišane kratke kike –
sviraju im harmonike.

I od toga crnog dana
kuća mi je ko mijana,
moram dvorit kučke-kuje
ako neću – on me psuje!

Te proklete moje tete
od mene su otišle te –
a ja zjala što se dala
zavesti se od budala.

GORA I MORE

Visoka planina
kameni div kraj plavoga mora
noge zaroniv u morsku vodu slanu
gordo u nebo diže ponosnu svoju glavu,
Do planine morska pučina duboka
široka dokle vid oka može da siže
a pučinom val za valom ljulja se i valja
do obala stiže . . . bijesno se pjeni
uvis se diže
razbija na stijeni
i pada na niže . . .
a u padu svom, Divu kamenom
ponizno podnožje liže!

U prisoju, na kamenu голу
sred padine strme primorske planine
ko spomenik Tuge – usamljeni putnik
stoji.
Iza njega dva čempresa tamna
ko kraj odra kamna
samrtničke svijeće dvije.

Stoji putnik, stoji . . .

I dok mu sunce vrelo zamišljeno čelo
plamenom pali
on gleda odozgora kako se bore
gora i more – kamen i vali
kako more bijesno bije te tvrde hridi
zapjenjeno kako ih svrdla i buši
divlje bi goru da sruši, pada se svali
i pokrije sa svojijeh vali.

Ali gora se mora ne boji!
Vjekovima ona tu tako stoji
i spokojno čeka da se umori more
da iščeznu vali s površina . . .
da zavlada m i r – t i š i n a!

Tada ta glatka morska površina
to zrcalo umornoga mora
pobjednice Gore omrznuti lik
zrcaliti mora!

U tu glatku morsku površinu
putnik hitnu jedan kamen mali.
Kamen pade na dno vode . . .
Tek trenutak zadrhtaše mali, kružni vali
i opet je svuda mir-tišina
svud je samo glatka morska površina.

Curo moja mala –
ljubav moja prema tebi golema je
kao gora
koju ne mož' srušiti ni sav bijes
mora
ali je srcu tvomu – nestalnomu –
i sam spomen na nju malen
ko maleni kamen
pa je zato za te to užitak bio pravi
da ga baciš na dno mora
Z a b o r a v i !

(1950.)

VAJAR RIJEČI

Ja
sanjar i vajar

dlijetom riječi
čekićem čežnje
mramor života svoga
isklesah
u
Spomenik stida
u
Stub sramote
u
Obelisk smiješnosti.

Jer ja
Hefest svoje sreće

od zlata čežnje
na vatri ljubavi
sakovah alke
za lanac nerazumlja.

Te ga ja
inače čovjek razbora
i zdrava oka

nerazborito stavih
u ruke
jedne osjećajem prazne
lutke pune kamfora mladosti
koju spazih
kroz naočari mašte
u najbližem izlogu života.

A ona me njime
za sve vijeke vjekova
zakova
za
Spomenik stida
za
Stub sramote
za
Obelisk smiješnosti.

I zato sad ja
Prometej ljubavi

molim vás
slučajne prolaznike kraj mene zakovana
ne bacite pogled – bez naočari mašte –
na onaj skup kostiju u omotu žutoga mesa
sa svežnjem kose –
na voštanu lutku bez kamfora mladosti –
i ne ključajte mi jetru kljunom
podsmijeha – niti mi bodite srce sulicom
začudena pitanja:

„Zar mu TO bijaše ideal?!!!”

NA ŽIVOTNOJ STAZI

Jest – da
To stojim ja!

Stojim
pa brojim: jedan . . . dva . . .
i dalje
tri . . . četiri . . . pet . . . –
i dalje
sve do trista-šezdeset i pet.
Pa iznova opet:
jedan . . . dva . . . i tako dalje
dok ne prođu svi!

A oni
u koloni
jedan po jedan – korak po korak
dolaze
po Životnoj stazi kraj mene
jedan za drugim, nezastojno, prolaze . . .
A kraj staze
pružene ruke ko prosjak što milostinju
prosi – stoji i ja
i čekam da mi koji od njih ljubavi i sreće dā.

Ali –
jest dâ ...
pogdje koji na me i osmjehe se suncem veselja obasjan
ali
ne zastaje nijedan – ni na tren jedan
jer za njim u stopu već stupa drugi
u korak
izmučena lika – bolan i tmuran ko mrak,
A za njima još dugi niz drugih:
jednoličnih ... sumornih i sivih.

A ja samo stojim pa ih brojim
i čekam.
I mada mimo mene prolaze lica razna:
i siva
i mrka
i prijazna
ruka mi je još uvijek prazna!

Umoran sam već od čekanja i brojanja!
Ali – eno gle! Nazirem kolone kraj.
Eno onaj, posljednji u redu,
kao da svoju ruku prema meni pruža!?
Añ – taj ... ah da ... taj
ta, valjda će mi bar t a j
davno žuđenu sreću dati u naručaj!!!

Eno ga, gie
gdje ide sve bliže i bliže
eto ga, gie,
gdje već i do mene stiže ...
i reče:
Čovječe – što čekaš?
Zar ne znaš da si ti već s t a r!?
Davno je prošlo tvoje proljeće
na zemlji za tebe nema već sreće.
Evo – ja s m r i ti nosim u dar!
Prestani pjesme pjevati, dane brojati
sreću i ljubav ovdje čekati
TVOM ŽIVOTU DOŠAO JE KRAJ!
Pođi sa nama u vječnost
jer tamo je i sreća i ljubav
tamo je raj!

PROPOVJED NA PROŠTENIŠTU

Kraj kapele prošteništa
Majke svete, Svete Ane
guste trave zelen sâg se
raširio na sve četir'
svijeta strane.

Sâg živice odasvuda
sitnolisni bagremovi
ko zidovi i svodovi
u prirodi izrasloga
nezidanog Božjeg hrama.

A vrh grana tih drveta
dijelovi plavog neba
uzdižu se – naziru se
ko kubeta.
Vrhu svega – sunce sjaji.

Ispred sunca svud oblačci
plavog neba bijeli janjci
a na zemlji
pred kapelom, pred raspelom:
sluga Božji – pastir pravi.

A na travi
uokrugu oko njega
sjatilo se staro-mlado . . .
Tu on uči svoje stado.

Evangelje čita starac
(na poglavlje metn'o palac).
Do „amena” sve pročita
krepkim glasom
pastir sijedi.
Zatim zbori: „Sada slijedi

Poslanica svetog Pavla
vjerskom skupu Korinćana
o I j u b a v i!”

I pročitaj sve to svêto,
knjigu sklopi, spusti ruku
– i pogledaj po svom puku –
on otpočne propovijed . . .

I gle sada! Odjedared
mije starac, nije sijed!

Sav u sjaj se preobrazi
svetim žarom u svom licu
tumačeći vjernim' svojim'
svetog Pavla poslanicu
o l j u b a v i!

— — —

U dubravi momak jedan
na pokrovac razastrti
polu-lego, polu-sio
(tek je bolu prebolio)
glavu rukom podnimio.

Ljubavi mu željna duša
propovijed da svetu sluša.

A na desno – tik do njega
sjedi jedna djeva čedna
ruža rana
dok lijevo do njeg stoji
djeve nana.

U djevojke kosa plava.

Pažnja puka prenapeta
tumačenja prati sveta –
a kad starac gromkim glasom
još izusti:

„A na kraju propovijedi
čujte
s r ž Božijih zapovjedi
riječima kojima ih reko
sveti Ivan Zlatousti
(od starosti kad je kleco),

„Ljubite se braćo
ljubite se djeco . . .”

Od ganuća sav puk
skoro da jeco!

Svima njima sveta riječ
u dubine srca siže . . .
i djevojče nehotice
prignu glavu momku bliže.

A plave joj kovrdžice
zagolicnu momku lice.

Zadrhtaše do dva srca
od miline – a s' visine;
sunce sine l

Sunca dva zračka su
u j e d n o se slila
dva bijela oblačka su
u jedno se slila . . .

Propovijed se završila!

(1950.)

U SAHARI SUHA RUŽA

U Sahari izvor mali
tan-tananog mlaza,
kraj izvora vitih palmi
zelena oaza.

Ka oazi staza plazi
sa dalekih strana
a po stazi žurno gazi
žedna karavana.

Vodič mlad je k vodi vodi
vodom žed da gasi –
ožiljena ruža jedna
momku prsi krasi.

Samum-vihor donio ju
u Saharu pustu –
našao ju mladi vodič
– uvelu – na putu.

Karavana žed ugasi
na put dalje kreće –
s kamilama svi podoše
al' mladić još neće.

S vrelih grudi svela ružu
skida momak mladi
na domaku izvor-vode
svelu ružu sadi!

Izvora je snaga slaba
doseg vlage mali
samo kaplju ruži pruža
dok je sunce pali.

Suha j' ruža u Sahari
po vrelome danu –
mirisava – rascvjetana
u zoru je ranu.

Na s r c u je ruža spala
s kapljom život znade
ko i ljubav srce moga
dok n a d e imade!

(1950.)

VRATI MI SE – VRATI!

Kako možeš, mirno, dragi
kraj kuće nam proći
kako možeš tri godine
kući nam ne doći?

Vrati mi se; vrati
srce daj u dar mi
srce moje bez tvojega
svenut će u tami.

Ljubomorom da te morim
godilo mi mladoj
ljubomorom dragog morit
godí curi svakoj.

Vrati mi se dragi, vrati
nemoj da se tuđiš
nestalnosti nemoj mojoj
pristrogo da sudiš.

Voćka mlada povija se
kada vitar duva
ako nema syog bedema
da ju mladu čuva.

Vrati mi se vrati, dragi
ta ja sam još mlada –
nisam znala kako boli
kad se gubi nada.

Zaduvao vitar zao
mene savijao –
zašto si me baš tad dragi
samu ostavljao?

Vrati mi se, vrati dragi
pa me opet voli,
tvoje srce probola sam
al' me moje boli!

(1951.)

ŽUSTRA LJUBAV

U baščici uz kućicu
puž pužicu uz ružicu
zapazio – zavolio
za ženicu zaprosio.

I pužica baš tog puža
zaželila za svog muža.
Sad oboje hitro hrle
da se ljube, da se grle.

Ne prođe ni trenut oka
(al' puževski trenut oka)
u zagrljaj pužu pada
puževica, hitra, mlada.

(Al' puževska ta „hitrina“
po ljudskom je – pet godina!!)

(1951.)

NA PROZORU LEDNO CVIČE

Jednog dana, krajem lita,
nestade mi s vida Vita.
Ni „Zbogom“ mi rekla nije
i daljina sad nju krije.

Ja ne mogu stid pribrodit
niti Vite stan pohodit.
Svu sam jesen maglovitu
samo u snu vid'o Vitu.

Jesen prošla već odavna
snig pokrio polja ravna
nigdi cviča, nigdi ptica
nigdi, Vito, tvoga lica.

Da sa tobom snove snujem
da te gledam, da te čujem
da te ljubim i milujem –
uzaludno priželjkujem!

Želja moja suzu budi,
suza kanu posrid grudi
a srce mi, svojim žarom,
suzu stvori lakom parom.

Para hiti Vite domu
po uzdahu dubokomu
da joj budi uspomene
da se Vita siti mene.

K Viti hrleć suze para
na prozorsko staklo stala.
Ledni cvitak, cvit kristala
mraz od suze tamo stvara.

Suzo moja probij prozor
pa proleti kroz mrz prostor.
I u sobu ti pohiti
Vite prozor cvitom kiti.

Na prozoru cvitak budi –
a uzdah će mjenih grudi
isto postat ledno cviče
da se s tobom ispripiće.

Tu moj cvite, srce Vite,
željom takni nek se budi
s usta mali nek poljubi
cvit uzdaha naši' grudi!

Vrile usne ledno cviče
u dvi kapi rastvorit će
što kad srknu usne njene
zaželit će ljubiti mene.

(1951.)

ČOVIK – BRAT

Ala žalim čovika!
Jer od vika pa do vika,
Od pradavna pamtivika
Sudba mu je samo r a t!
Trči . . . radi . . . prikida se,
Al' ne zâ se,
Nit' za dicu – porodicu,
Već
Z a r a t!

Trpi žegu . . . žeđu . . . zimu . . .
Golotinju . . .
Trpi glad . . . trpi jad . . .
A rad čega? Radi čega?
Sve
Z a r a t!

Ni u miru mira nema
Komad ruva . . . komad kruva
Očekuje porodica,
Na rad goni oskudica:
„Hajd na rad!”
Odmorit’ se . . . radovat’ se
Nema kad!
Valja spremat za nov r a t
N o v a l a t
S kojim će se – od prijašnjeg –
b o l j e k l a t’
Č o v e k – b r a t!

A u ratu valja klat’!
„Neprijatelj” – čovik-bratu
Zakrenuti valja vrat!
Misto složno radit-gradit’
Valja revno rušit-palit’.
Sagrađeno razoriti,
Čovik-brata umoriti,
Ubijati-sakatiti
Sakat biti
Il’ umriti.

Oj, čoviče stradalniče,
Nesričniče,
Kad će doći ono doba
Da ne moraš sve od sebe
– i sâm sebe –
Z a r a t d a t’?

Kad ćeš jednom
Sve plodove svoga rada
Zâ se brat’?!
Kada li će jednom č o v i k
S v a k i č o v i k
Jedan drugom biti b r a t,
Životu se radovat’,
Navistiti
R a t u r a t’?

(1953.)

TUGO AKTIVNA KIŠA

Tugo moja, kućnog broja 49,
ne muči me. Ostavi me!
Šta ćeš sa mnom?
Star sam . . . sâm sam . . . neugledan
jadan i neslavan.
Bjež od mene!

Bjež brzinom
osam kilometra u sekundi
il' kozmičku drugu' uzmi
i pohiti s jedanaest cijelih
dvjesta hiljaditih . . .

Biraj mlade i ugledne.
Eno – na nebu su
„Sputnjik jedan, Sputnjik broj 2“
broj 3 – izaberi!

S njima bit' ćeš slavna!
Prikluči se uz kojigod
hoćeš broj
al' napusti moj!

Od tebe je ružno, reče Tuga
tužno, što me tjeraš!
vječnom vezom vijernosti
uz tebe se vezah. Zadrži me!

Neću da te čujem . . . dreknuh!
Kidaj!

Dobro . . . (dahne Tuga)
Odoh onda
drugog tražit' druga.

— — — —

Iznad krova kućnog broja 49
svjetlost sinu kad se Tuga
vinu u visinu . . .

Sekund bljesak
eksplozija . . . pljusak.

Skroz do kože prokisnuo
skljokah se na krevet
– točno uveče u 9 –
Navih radio . . .

Groznica me stade stresti
jer čuh . . . „Vijesti . . .
Senzacija! U minut do 9
u sudaru s nepoznatim
projektilom
eksplodirao
avion sa Atom-bombom . . .
na visini druge kozmičke
brzine – iznad kote
(na sjevernoj hemisferi)
na raskrižju
paralele četrdeset-pete
s meridijanom
devetnaest i pol
istočno od Griniča . . .
točno iznad krova kuće
broja 49.!”

„Nad njom još i sada
pljušti jaki pljusak
Radio-tugo – aktivne kiše . . .
Sutra – u novinama –
o svemu tomu – više!”

— — —

Zadavih radio.
Glas mu se u grlu uguš.

Al' čuh glas T u g e
kako mi šapče u uši:

„Opet sam s tobom,
vjerna ti do smrti!
Sa mnom ćeš mrijeti –
sa mnom postati slavan!

„Čitat ćeš sutra
u novinama
kada svanu dan!“

(1959.)

VRIJEME TEČE

Tren za trenom
dan za danom
dode-prode
sine-mine
i ko zrna brojanice
nižu nam se godine.

Jer vrijeme – ko i gorska
izvor voda – koja krene
sa stijene
da potokom i rijekom
u sinje s more slije
stalno teče . . .
izvoru se vraćat neće!

U vremenu – tom potoku
žića tvoga
ti si bila mlada biljka;
potočnica plava cvjeta –
pravo dijete.

Al' od prvog tvoga rodendana
pa do danas
šesnaest je puta ljubičica
u proljeće
miomirom procvjetala . . .

Šesnaest je puta lastavica
s rodnog gnijezda na jug
putovala . . .
šesnaest si i ti punih ljeta
danas dočekala!

Ti – od danas –
potočnice.. plavi cvijete,
nisi više d i j e t e!

Tren za trenom
dan za danom
i dalje će doticati, proticati
doći – proći
a sa njima i ti ćeš mi
odovuda dalje poći.

Pa – sjeti se pokatkada
onog dana (u narednim godinama)
kada te je puki slučaj
don'o amo
da se letimično upoznamo
u Gospodnjem hramu svetom
Boga moleć!

Ph – I TO MI JE ŽIVOT!

Je li iko ikad od vas znao
– i na stazi, i kraj staze –
da zapazi izbušene rupice
okomite
uzane
jedva djetinji prst u njih
da stane!?

A znate li
da je na dnu tih rupica
bubica
koja tamo čeka od jutra
do sutra
od dana do dana
da joj u rupu padne hrana
mrav – crv
ili druge kakve bube strv
e da bude sita za par dana!

Pa onda – opet čeka
bubica ova gladna
očajna
da u rupu opet padne hrana
slučajna!

Ph . . . i to mi je život!

— — — —

(U rupi
od četiri memljiva
naboj-zida
živim sada i ja
slično
bubicama ovima
jer sam izagnan iz sela,
iz lijepe kuće svoje
hvala budi
nezavidnim drugovima!)

KRALJ-ČISTUNAC

Kralj-čistunac neki
da bi narodu svom bio mio
i u srcu vazda drag
objavio „svim i svakom“
da će biti vladar blag.

Pravedno će pravdu krojit
svakome i svim*
a posebno: radnicima, seljacima
vjekovima tlačenicima!

Tužbom, molbom ili žalbom
radnik-seljak nek slobodno
dođe u dvor pred moj tron.

Razdragani narod radni
iz sveg srca klicao je
milom kralju svom
veledivni s a g stavivši
pred kraljevski tron.

Dar je kralju mio bio
i zahvali uz proglas:
„Taj sag mi je
biser trona i ukras . . .
Vjeran simbol svih građana
vjeran simbol sviju vas!!“

Al' velmože oko trona
(sa čizmama krvavim*)
Izgaziše – uprljaše
biser-sag.
Svud po njemu vidio se
prljavštine jasan trag.

Od velmoža proganjani,
opljačkani, seljak jedan:
(prljav-bijedan . . . skoro nag)
tu pred tronom tražeć pravdu
pao je na poklon-sag.

Pogleda ga kralj-čistunac
(htijuć biti vrlo blag)
i baš u tom trenu spazi
koliko mu prljav poklon-sag!

Ko ris bijesan, riknuo je:
„Hej dvorjani – odnio vas vrag!
Što pustite tu pred tron mi
ovo ĐUBRE . . . da mi prlja sag!?”

„Izbacite, al glavačke, na dvorište
taj seljački gad
batinom ga batinajte bez milosti
što mi prljo – poklonjeni
biser-sag!”

(1970.)

BIJELE BOŽJE MLINARICE

Na obali – tik do mora
otkud laki lahor duva
(katkada i burna bura)
Anđel' čuvar zgradu čuva.

U kamenom tome zdanju
večer – zorom, pa i danju,
Boga mole redovnice:
bijeje Božje mlinarice.

Zatvorene u ta zdanja
(odrekav se uživanja
uživanja zemaljskoga)
smjerno slave vječnog Boga.

Duše ljudi: Božje njive
(po božijem ako žive)
među njive – te božije –
kukolj grijeha đavo sije.

Što raditi sa kukoljom,
sa kukoljom među žitom?
Što sa dušom – njivom Božjom
grieh – kukoljom zasijanom?

Božija je bila volja
da mož' duša (koja j' bolja)
biti revna redovnica
„Bijela Božja mlinarica.”

Da moleć' za žive – mrtve
kamen-žvrnjem svoje žrtve
grieh-kukolja da samelje
od samoga brašna bjelje!

VODENICA POTOČARA

Izvor-voda izvivala
iz kamena isticala
isticala – proticala
u potok se ulivala.

Na potoku potočara
vodenica drvenjara
kružna u njoj dva kamena
žito mljeti stalno spremna.

Pod kamenom mré pšenica
što ju sipa mlinarica.
Okreće se kamen hitro
krši, mrvi, melje žito.

Sa pšenicom što to biva
dok je kamen pritiskiva?
Ništa strašno – ništa strašno!
Od pšenice biva brašno!

Mlinarica vedra lica
sipa mlivo u vrećice,
gustim sitom mlivo sije
luči brašno i posije.

Po tom pomno peć već žari –
kruh čekaju svi domari!

(1971.)

MOJA DRAGA

Moderna je moja draga
sva je gola – sprid i straga
 uh, što mi je draga!
Kosa joj je podkusana
rašćupana – ofarbana
 a joj, što je bajna!

Kad naiđe kraj meneka
zamiriše apoteka
 miomirom iz jendeka.
U tašni joj (od cerade)
ruž, lak, puder i pomade
 i sve – Engliš made!

A što sočno zna da psuje
i štrcasto u dalj pljuje . . .
 kočijaše nadmašuje!
Sve vam rekoh što je krasi
ko je želi – nek je prosi
 đavo da je nosi!

(1971.)

SELJAČKA JADIKOVKA

Zalud mitim moje krave
dajem sijeno mjesto slame –
ne slušaju više mene
neće više da se tele.

Da ih muzem, to ne žele
bembuču mi kraj jasala
i žele me na rog nabost'
i riču mi, ko svoj protest.

„Robija je ova štala –
energično zaht'jevamo:
svim kravama za jednakost
s bikovima ravnopravnost!”

Sad blesava svaka krava
isto to bi što i vô bi:
na primorje putovati,
autom se vozikati.

Aman!

Učenjaci i mudraci
– očajno vas molim –
potražite – pronađite
ovoj novoj
boljci stočnoj
hitna lijeka . . .

jer inače
u kavu vam
nema više
kravljeg mlijeka!

(1971.)

BRUCOŠIJADA

(De profundis clamavi ad te . . . B

Hurrrá!

velika matura prestade biti bauk
nokautom položena, na današnji dan.
Ocjena: o d l i č a n!

Brzo na brzi vlak, pravac: velegrad,
na univerzu – student ču biti sad!

Vlak kreće, vlak juri,
klapara-klap . . . klapara-klap . . .
i kilometre za kilometrom guta
i na kraju puta: k o l o d v o r!

Para psiće, pršti: ps-pss-pssst . . .
i vlak stane.

Ovo je, dakle, taj velegrad i u njemu ja
siromah novcem, bogat srcem – i mlad,
vrlo mlad!

Al' kud sad?

Druže milicioneru . . . kojim putem
za fakultet taj i taj?

„Čekaj tramvaj. Sa tramvajem broj 6
do stanice broj 5 – tamo pitaj opet!”

Hvala!

Pa, tako je – ko pita, ne skita!
Stigoh, upisah se, po auli obazreh se
i . . . j a o!

Oči mi se razrogače – spazih curu krasnu
ta šta c u r u? Pravu vilu Ravijojlu
kakvu niti Miloš nije gledao!

U ruci joj index . . . a u kosi odsjaj
laka „Refleks”!

Drugarice, kolegice . . . pardon! Da vam se predstavim: Ja sam taj i taj uostalom – student kao i vi! Ovdje nikog nemam, tek što stigoh, potpuno sam sâm. Smijem li vas upitati imate li . . . i gdje vam je stan?

Milijum-voltažne munje
sijevnuše joj u očima . . .
kao čigra okrenu se na klin-peti
(namrštivši lice) i nadzvučnom brzinom
skotrlja se niza stepenice.

Magnetisan njenom strujom
sjurih za njom
pa ulicom pravo . . . pa ulicom krivo
i desno i lijevo
i evo
stade pred zgradom, grdosijom
sedmokatnom . . . pritisne dugme
i – vrata te kule, ko ralje ajkule
progutaše je!

Druže domaru – siromah sam student
nemam stan. I ležajem u podrumskoj
sobi bio bih zadovoljan – za koji dan.

Može!

Početno: pet krupnih za svaki dan
plativo-unaprijed za svaki tjedan.
Po volji?!

Pa . . . kad nema bolji
neka bude za koji dan.
Ujedno – upit jedan:
Ko je ta djevojka što maločas uđe
tu kod vas . . . i . . . gdje joj je stan?

Student. Brucoš kao i vi.
Stan – u soliteru ovom
kad sedmi – sobičak pod krovom.
Razmjera: dva puta tri!

Hvala.
A lift, služi li svakome stanaru?

Da! Ali je u stalnome kvaru!

=
No – da. Hm. Smjestih se.
Džepove – lisnicu – napola očistih
no duša mi puna . . . i u njojzi
zazvoni ljubavne pjesme mi
prvih stih:
„Djevojko mojih snova
soliteru ispod krova:
de profundis clamavi ad te!”

=
A sad prvo – odmorit se!
Bacih se na kanabe kraj konobe,
prvo – poleduške
po tom – potrbuške
pa se mutljah sad na desnu
sad na lijevu stranu . . . i
kao da sam pušio marihuanu
kaleidoskop ludih slika
s bezbroj filmskih traka
zaigra vrzino kolo u očima mi
na živome ekranu.

Vrtoglavo vrteći listove u
ogromnome K o r a n u
a sa listova, ogromna slova,
plamenim jezicima plazeći kazuju meni:
„Ti si u Đeheni – a tamo navije
na sedmome katu – Dženetska neka
hurija – na tebe čeka!”

I ukaza mi se lice mlade studentice
i njeno krasno tijelo – ali nehom munja sinu
i ona se u o b l a k rasplinu.
Sad, naglo se mijenja slika. Nesta
Kurana sa ekrana . . . a ja sam na ulici
s kantama mlijeka u ruci.
Na rukavu mi traka, na njoj natpis:
„Studentski servis”

Stojim pred soliterom i gledam uvis.
O n a me gleda sa visine
usne njene šapću moje ime!

Pobacah kante . . . Liftom želja digoh se
do nje – i pitam je:
Voliš li mene j e d i n o g a??

Odmahnu glavom – Ne!
Imaš koga drugoga?
Mahnu glavom: D a! I još riječju nadoda
– Bit ću mu vjerna do groba!

Ražestih se!
Ti si djevojka modernog doba
vjernost jednome, nije sad moda!
To je parola prošlih vremena –
ostavi tog kretena!!
No – za potvrdu novih pravila
kada budeš sa mnom zaruke slavila
budi i z u z e t a k toga pravila!

Muk.

Energično zatražih odgovor: Hoće li?
Ili – n e ć e?
mjesto odgovora, ona postade ogromno
cvijeće sa bezbroj latica.
Na svakoj latici kakav matematički znak
simbol ili nepoznanica . . .
Prilog cvijetu: Logaritamska tablica.

I čuh glas:

Računom traži odgovor da li te hoće,
računaj računom vjerovatnoće!
Nesvjesno počeh trgati to cvijeće
mrmljajući: „Hoće me . . . neće . . .”

I tako očerupah to ogromno cvijeće
da je samo još jedna-jedina latica
ostanula
i t o t r u l a . . .
na njoj jasno piše: n u l a!

Probudih se!

(1971.)

PRIZNANJE ZA MINULI R A D

S pokoljenjem, združen, mladim
ja odlučih u svom srcu
da u slavu boreu Gupecu
u svom selu lipu sadim.

Posadih je, zalivah je . . .
a da je ko ne slomije
bio sam joj ja zaštita
punih dvades't lita!

Rasla lipa u visine,
razgranala, rascvatala
i mladima i starima
miomirom mirisala.

Umoran i ostario
u sjen lipe ja sam sio
kad na lito dvadeseto
baštovani novi banu.

Ko Herostrat – žedni slave
otpilaše stare grane
iznad moje side glave
da zrak sunca njima sine.

Dok njih sada sunce zlati
otpilana stara grana
mene tamom zatrpava
na smetlišću z a b o r a v a!

A da mene – ni slučajno –
ne spomene niko više
misto mene drugog nikog
sadioca izmislišće.

Deblo lipe, licumirno,
spomen-pločom nakitiše
a na ploči, bodeć' oči,
krupnim slovom čitko piše:

OVU LIPU
SADIO JE JEDAN MRTVAC
STRANAC
X-Y
PADOBRANAC
SLAVA MU!

LIJEPO I RUŽNO

Kako je lijepo
gledati pticu kad slobodno leti
po azurnom zraku
ili pjeva u kakvome šumarku
kad se na šiblju ziba
il' kljunićem perje čiba.

Ružno je i tužno
držati, gledati u krletci ptice
kad krilašca krše o kavezne žice.

Kako je lijepo
gledati kvočku kad piliće vodi
da bi sjajem sunca okupani
či-či-kali, čeprkali na slobodi.

Ružno je i tužno
gledati piliće Inkubator-majke
grijane u gajbi topline
infra-crven lampe!

Kako je krasno
gledati razigrane ribice
kako plove u slobodi
u potoka bistroj vodi.

Lijepo je gledati
čovjeka na radu
suncem obasjanog u svom vinogradu
I' u bašti, njiži – kad plodove bere
II' divljač kad lovi
pa se po vrleti vere.

Kako je ružno
i sumorno tužno
gledati bijednoga roba velegradskih
soliterskih mini-soba
među kućnim strojevima
kao da je jedno ptiče
u uzanim kavezima.

No – najtužnije
oda svega toga
jeste
gledati nekog usamljenog
sam-samcica samca – samohrana starca!

(1971.)

PUSTITE nas da ŽIVIMO

Aman ljudi – zli bogovi majke zemlje
smilujte se!

Agrotehnikom tom vašom kletom
ne kvarite nemilice zemlje lice –
ne činite od zla gore
rušeć grubo ravnotežu faune i flore!

Ta, zemlja nam majka svima
i ljudima i zvjerima a i vašim usjevima
al' i nama k o r o v i m a.

Pustite nas da živimo!

Neka živi
pšenica vam ozimica i jarica
al' u mirnom suživljenju neka živi
međ' njima i u r o d n i c a!

Sijte samo
soje, proje, žitarica i krmiva
al' nek živi skupa s njima i kopriiva!
Neka složno s usjevima
živi – raste
gorušica, grahorica, kamilica i titrica
kukolj, čičak i razlićak i crveni divlji
mak.

Između vašeg kukuruza, suncokreta i
krumpira – neka bude palamude, zelja
štira
babljih zubi i kupine i korova sorte
ine.

A voćnjake, vinograde – ne kljaštrite
makazama
praveć od njih prava rugla
nek s korovom skupa žive ko iskonska
prava džungla!

Bacite u staro gvožđe sve alate
s kojima se korov kolje:
sve motike, okopače, tanjirače i žuljače
rotofreze, prskalice i drljače.

Mi želimo mirno živiti!

Hitler htjede (al' propade) uništiti
druge rase krutim ratom
g e n o c i d o m.

I vi – agronomi – agresorski
nas ništite onim vašim
h e r b i c i d o m!

Propast vašu (al' ni našu) ne želimo
skroz nemoćni, miroljubno mi molimo:

Pustite nas da živimo!

SRIDOM SELA

Sridom sela staza uska,
zelen-travu čupa guska
koncert drže popci, vrapci
i zirkavci – i komarci.

Tresnu bumbar posrid zida
a kraj zida društvo dida
karte drži svaka ruka
kartaju se tu duraka.

Crvene se svi krovovi
tu se ljube golubovi:
golubice s golubima
ko divojke sa momcima.

Oči beče stare žene
ogovarat mlade spremne –
jedna drugoj pripovida
kako mladež nema stida!

I – bruji li klevetanje:
ble-ble-blebetanje:
svaka cura takva-nakva
a treća je baš nikakva.

Zabruji i kreket žaba
uz pogani žagor baba –
a sa krova – klevetanje
prati roda klepetanje.

(1973.)

GRAMZIBABA

Sred zidina drevna grada
bijela grada, tvrda grada
carovala crna baba
ubojica i baraba:
Sebičković Gramzibaba!

Namamila odmetnike
najamnike – činovnike
da pljačkaju siromake
i radnike i seljake.

Silna blaga napljačkala
još silnijeg zla sijala
pa se diže silni narod
da izagna ovaj izrod.

Gramzibabu izagnaše . . .
Borci pravde zakliktaše:
„Sve u dvoru sad je naše,
sad će pravda tu da vlada!”

Iz zidova babe dvora
kužni zrak se zrakom širi
Gramzibabu povampiri.
Dah zarazi neke borce
da za sebe grabe novce!

Ove nove Gramzibabe
zajednički sebi grabe.
Iakog novca nezasiti –
zvjerski drski, ko medvjedi
čiji život zakon štiti!

(1975.)

ŽIVJELA SLOBODA

Navodno
voda slobodu voli.
Ne vjeruj joj
smućaj je i proli!

Jer – čovjek
tijelom, uglavnom, voda
gromoglasno kliče:

„Živjela sloboda!”

Ali isti čovjek
– ko višinska voda –
sa visine vlasti
tiho tom nadoda:

Za misli
beskrajna sloboda
(onkraj čelna svoda)

Za riječ
na javnom –
po propisu pravnom
tek
linijom pravom!

Živjela sloboda, ničim nesputana,
i unutra
a i vani
ali samo – u Nirvani!

(1973.)

PČELE ZUJE

Tišina topla,
cvijet,
jastuk i trava.

Snatri glava
plava.
Pčele zuje . . .

(1973.)

MISLI MODERNIH MIŠEVA

Ludo li grade zgrade
moderni ljudi:

Solitere – sve više i više
Stanove – sve manje i manje
Zidove – sve tanje i tanje
i silno skupe
i nigdje mjesta za mišje
rupe!

Oh – Divni' li starih
zdanja
masivnih, debelih
zidova
s labiritnom rupa – konformnih
mišjih stanova!

(1974.)

KRTIČNJACI

Proljetnja zora rudi
poljupcem sunca
đurdicu budi
i ona
procvjeta.

Krtica bez vida
piramide zida
i podzemne mreže
splet hodnika veze.

A sa krtičnjaka
strmoglavce skotrljani
mravi
po travi
panično bježe.

(1974.)

ZRAČNE KULE

Iz trstika
vijugava
voda tekla
i presjekla
meko-travu
livadicu.

Voda bistra
puna glista
ribičica
pijavica.

Iznad vode
lastavica
leti-lovi
roj mušica,
komaraca.

Po plicaku
roda gaca
ulovila
krupnog žapca.

Proguta ga –
dalje gega,

Na livadu
momčić lego
i oblaka
igru gleda . . .

Kako lako
oblak oblik
brzo mijenja –
jedan ruši
drugog stvara.

Sav zanesen
sve to novim
oblicima
otpoče ti
momak mladi
da na njima

zračne kule
svoje gradi!

(1974.)

STARI BEDUIN

Sa zapada, od Atlasa
preko Nila do Irana
samum vjetar sa svih strana
suhog mora val talasa.

Čak do neba oblak diže
pun jarine, omorine
šipki oblak od prašine
što sažiže sve što stiže.

Šiba pravo – šiba krivo
pa pješčana brda stvara
ruši stara – nova stvara
zasipajuć mrtve, žive.

Strah začari kad zaduva
niko da mu odoljeva
tek pustinska lađa – deva
Beduina čuva!

Beduine . . . Beduine . . .
budalasti stvore stari
zašto živiš u Sahari
u pustari žednoj, gladnoj?

Kakva blaga u Sahari
u Libiji, pustojoj, suhoj?
Što li ti je lijepo u njoj?

A l a h u se mi klanjamo!
Oči su ti, stranče, slijepe
kad ne vide strane lijepe
Arapima u dar dane!

Tri mora nam ALAH dao:
u Sahari – suhozemno
uz obale – sredozemno
pod pijeskom – i podzemno!

U pustinji bit će roda:
od Irana do Maroka
poteći će iz duboka
Arapima – pitka voda.

Pod pijeskom – dva su mora!
U Libiji i Sahari
čelični će nič bunari
s ranorodna dva izvora.

Iz jednih će teći voda
a iz drugih – tečnost tamna
od A l a h a darovana
m o ć Arapa – i s l o b o d a!

(31. I. 1974.)

PAUK

Dva cvijeta suncokreta
mreža veže razapeta
tanana
i
skriveni pauk.

Sa cvijeta polijeta
i na mrežu nalijeta
muha luda,
lijeta joj zvrji zvuk.
Pad u mrežu
i – jauk!

(1974.)

LUBENICA

Tavankut
selo bez gora, na pijesku
na dnu davno nestaloga
mora Panonskoga.

Ljeto – vrućina
žega – omorina.
U zraku titra jara
nigdje zdenca
izvora – bunara.

Ali
de pogledaj vriježu
zelenu
na pijesku vrelu
kako krije
lubenicu zrelu.

Idi – uzberi je, rasijeci
i rumenu jezgru njenu
vadi
žeđ ti ona gasi, a uz to
i – sladi!

(1974.)

ČAR I DAR JESENI

Iz vesela i svijetla ljeta
jesenja sjena i sjeta.

Ali
divnog-a li čara
jesenjih dara!

Kukuruza, krumpira,
kupusa, krmiva,
boranije, graška,
spanaća, sočiva,

paprike, peršina
luka, maka, celera
cvjetače i cvekla,

rajčice, krastavaca,
bundeve, blitve,
mrkve i rokve,

dunja, bresaka,
jabuka, krušaka,
oraha, lješnika,
šljiva i grožđa,

debelih svinja
i bijela graha –
pa se bijela zima
čeka bez straha!

(1974.)

A ZIMA?

I zima čari imade
ali samo za mlade.

Snijeg im bijeli
obraze rumeni.
Nudi im grudanje
sanjkanje, skijanje,
po ledu klizanje.

U dvorane tople
na ples ih zove
ljubavne parove
sve nove i nove.

A za stare?
Što za njihove snove
čekanja i nade?

Ništa od onoga
što je za mlade
osim
tajne, lude nade
da će imat' sreće
živi i zdravi
dočekat proljeće!

(7. I 1974.)

ZEMLJA PRADJEDOVA

Sjeverno Karpata,
Južno od Baltika
B i j e l a
H r v a t s k a –
i plodna i ravna,
I škrti i sparna,
I suha i močvarna.

Tu bijaše
I štit domaje:
Grad H r v a t,
Krakov sada zvan,
Nemilo napadan
U vremena stara
Od Skita, Gota,
Huna i Avara.

Pun grad puka
Bratstva K l u k a,
Radnih i marnih
Ko pčele i mravi –
Majstora kovača
Koplja i mača.
Strije i luka.

I brat H r v a t,
čelnik čeličnog puka
Hrvača – mačevača,
Kopljanika,
Strijelaca sa luka.

I brat L o v e l,
Bratstvom brojno jači,
A svi lovci vrli
Riva, ptica – i divljači,

Brat K o s e n a c
Bratstva vezuje vijenac
Koji kose i srpove nose.
Ralom zemlju rahle,
Žito žanju i livade kose.

Brat peti je M u h l o
Čije bratstvo vrlo
Žrvnjem mrvi žito,
Raž, proso i heljdu
U sipko m l i v o.

A sestre dvije:
T u g a i B u g a
S njima sestra mnoga druga,
Rodna srodna –
Od sitnog mliva toga
Pecivo će peći
Za družinu svoju:
Kruh, lepinju,
Pogaču i proju.

(1974)

SEOBA IZ ZEMLJE PRADJEDOVA

Plemena Hrvata i četiri brata
Selit'su spremna preko Karpata,
Siti već rata u borbi sa hordi'
Skita, Gota, Huna i Avara,
Zlih susjeda, gorih gospodara.

Čudni ti narodi – živeći u hordi.
Rad preziru – r a t cijene,
Plod tuđeg rada rado plijene.
Susjed im biti zla ti je kob.
U ratu stalno – ko protivnik,
Ili saveznik, ili r o b !

Sred proljeća šestoga stoljeća
San usnile sele dvije
Tuga i Buga,;
Zamamni zov s toploga juga –
Pjev sirena iz morskih pjena Adrije
I klik vile s gore Velebita;

„Dođite – zemlju ovu zauzmite!
U vas je mnoga i vrijedna ruka,
Na zemlji ovoj jedva je puka!
Što ima naroda Latina i ina.
Kraj mora je sred gradskih zidina.

Tu ima i ravni, i gora i mora.
Na sjever, jug . . . istok i zapad
Teku tokovi rijeka i potoka,
U moru obilje otoka
I plodnih . . . i pustih . . .
I jata riba morskih, slasnih, tustih . . .

Na gorama golemih šuma gustih,
I jezera, niz bisera gorskih.
Proplanaka i pašnjaka . . . na brdima
Divljači – krupnih i sitnih –
u krdima . . .
Dođite – zemlju ovu zauzmite!”

Na zov ovaj – ko plima mora
Nagru narod uz vodstvo brata
H r v a t a
Preko surih Tatra i Karpata.

Na jug . . . preko polja i rijeka
Dunava, Drave, Kupe i Save . . .
Duž Neretve, Bosne i Drine . . .
Na jug . . . sve do kršne Gore Crne,

Tu živiše pol vijeka čarke-mira.
Časom dobro, čas ko čemer gorko.
Osigurat’ mir narodu knez bi Borko,
Isto to bi i Agaton, rimski papa.
On ugovor vječnog mira s Borkom sklapa,
A u ljeto
Šest stotina sedamdeset i deveto.

Taj ugovor nek se vječno pamti,
jer on glasi:
„Mi Hrvati – mi nećemo
Nikad nikog ratom napadati,
Nikad nikom u ropstvo se dati!”

RAZ-SEOBA NARODA HRVATSKOGA

Ugovor s Agatom papom i Rimom
ne rodi Hrvatom žudenim mirom.
Tisuću-trista ljeta, časno, Hrvat
poštuje potpisani mirovni pakt.

To ne tako susjed – niti izrod-brat!
Složno s Avari produži ratovat.
Stoljećima se, tako, rvat bori . . .
i ratnički narod, mnogi, izgori,

No –dodoše novi . . . i novi . . .
Huni, Franci, Grci, Mađžari, Tatari
Mletci – Turci – Germani . . .
pa ti Hrvati stalno napadani!

Dojadi Hrvatom vječni ratni lom
Jedni sele – tražeći sebi novi dom
Drugi ostaju – boreći se na svom
na slobodnom OSTATAKA OSTATKOM!

Tako poče raz-seoba Hrvata
do – Beča, Budima, Bačke, Banata . . .
Odselilo stotine tisuća žitelja
raz-selio stotine naselja!

Tâ raz-seoba ni sad još prestala nije
prvo: u susjedne zemlje . . . a kasnije
od Europe do Australije
Amerike, Kanade, Brazilije.

Ko hrabre ljude –radne i mirne –
ti narodi tudi – rado nas prime.
Prijazni nam biti – živo se trude
čak i IME I GOVOR nam SVOJ NUDE!

Razasuti po svijetu vani
kao: Vendi, Molišani, Krašovani
Boduli, BUNJEVCI, ŠOKCI – RACI . . .
Hrvatskog naroda sitni ogranci.

Od zbijenog naroda Kroacije
sada smo djelići t u đ e nacije,
otoci mali u m o r u t u đ i n a!
U moru potonut . . . to nam je sudbina!

Braćo draga : Hrvati Gradišćani!
I mi, Bunjevci, svud smo rasijani.
Jedni žive – na tlu domovine
drugi – opet – sred t u đ i n e!

Štujmo zemlju novu i tuđine
al' čuvajmo r i j e č i m a t e r i n e!
Noseći u srcu svom svijest nacije
pod stopom nam je dio Kroacije.

ČUDNA RIJEČ

„JA“

	jaaaa	
j		a
j	J A	a
j		a
j	?	a
j		a
j	-	a
j		a
j		aaaaa
j		a
j	što ? ko	a
j	li ? sam,	a
j	zna- ? što	a
j	či ? sam	a
j	to: ? to:	a
j	JA ? JA	a
j		a

Ko sam ja – što sam ja?
Sam sam sebi misterija!

Zar sam samo:
Smjesa mesa, kosti, krvi, kože, žlijezda, mozga?
Zbir zrnaca materije – molekula razna roda:
TVAR – STVAR – al' uglavnom – mutna voda?

Što su onda:

Svijest, misli i ideje – ljubav, čežnje, maštarije?
Samo sline – izlučine – sluz i trice hunjavice.
Mozga – vijugavog sloja sivog – materije!?

A život mi začet – predat od samog Prapočetka
Smrvit će se i potonut u tminama Bez-svršetka?
Boga nema – duše nema – ni života u vječnosti?!!
Vječna zar je samo materija??

JEDAN LI JE ONDA „JA“!

Čemu onda teorije, religije, umjestnosti i znanosti?
Čemu onda niz BISERJA poezije pijedestal pravi
Za „Djevojku jednu čednu“ – ljepoti joj da se divi?
Ako li su one samo našminkani, ogoljeni dimnjak živi:
Blazirane, drogirane službenice Bacchus-boga-seksa!?

Pretpostavka? Teorija? Tvrdnja? – Gradnja a ne laska!
Pretpostavku, teoriju, potvrđuje suvremena praksa.

Ne miri se mis'o moja granicama mozga moga!
Ona s toga
Svjetla-brzom strijelom SLUTNJE BESKRAJNOGA buši
Balon-svemir – galaksije-materije obruč, okvir
Da poleti on kraj kraja i početka
Van vremena i prostora prolaznoga
Da u Raju – u Beskraju nađe se u zagrljaju:

VJEČNOG BOGA!

(28. I. 1975.)

KO POSLJEDNJI MOHIKANAC

Megatone morske vode prapovjesne Panonije
Halapljivo gutalo je
Usko grlo strmo stijenje, kremen zubne klisurine
Karpata gore.
Eonima gutalo je, progutalo i spustilo
U utrobu nezasitog Crnog mora.

Panonije – sad bezvodno – morsko to dno
Beskraj ravno, tu i tamo, talasasto, navorano
Prošarano žutim lesom i humusom
Dunav – Tisa . . . uporede rijeke dvije
Obgrlile, omeđile
Kao ruke majke mile što bi čedo obavile.

Južni dio te ravnine, rijekama uramljene,
Ko Misir je zemlja plodna
Manja šira no dugačka
Od pradavna već nazvana kao Bačka.

I bila je od pradavna, ko prerija ravna-travna
Sa divljači, krupnom, sitnom, u krdima nastavan

U vodama rubnih rijeka, u barama, jezerima
Močarima, ševarima
Riba raznih i gojaznih
A nad njima lepet krila jata ptica
Domorodnih i selica.

Ko magnetom privučeni tim obiljem
Vode, hrane
Pohrliše sa sve-četir svijeta-strane
Vrsni lovci, ribolovci i stočari
I nasele sve obale
I rijeka, i jezera, i ševera, i mocari.

U tijeku vijekova
Mnogi narod obilova polja ova
Već pračovjek pogdjejoji
A kasnije:
Agatirei i Sigeni, i Gepidi, pa i Moji
I Jazigi, Skiti-Geti Vizigeti, Ostrogeti
I Slaveni sa Avari –
Horde Buna – pa Madžari i Tatari . . .

Ratovima gospodstva se mijenjala.
Narodi se pretapali, preseljali, nestajali . . .
A Ostatak Ostataka
Sve pobila turska sila –
Bačka polja i naselja – opustila!

Ratovima
Gospodstva se mijenjala
Turska sila oslabila.

Tad, naroda istog roda
Novi val se podigao sa obala Jadran-mora
S obronaka kršnih gora
Sa Dinare
Okolice vir-izvora burne Bune
Bunjevaca
Roj naroda Hrvatskoga
Pa poplavi pusta polja plodne Bačke
Od Baje do Segedina – i ravnice
Okolice Sombora i Subotice.

Stoljeća su proticala . . .
Ratovima gospodstva se mijenjala,
Narodi se miješali . . .

— — — —

Sad je Bačka drugog lika
Ko prerije kontinenta tamo preko Atlantika
Gdje je plima ljudskog mora blijedolikih
Provalila-poplavila
Podavila, potopila bronzolike domoroce
Indijance.

Što ostali
Ti postali mučenici, brodolomci na suvatu.
Od naroda od starine – jedva vidne krhotine
Ruine u Rezervatu!

— — — —

Na sipkome živom pijesku
Oronuloj dini jednoj – ko postolju
Spomen-kipa u ravnici
Stoji starac
I pogledom
Iz prošlosti u budućnost Roda bludi ...

Čini mu se
Da unuci nekdanjih kremen-ljudi
Snjegovići sad postaju –
Od topline tuđeg sunca sve se tope
Lope – isparuju ...

U svijetu tih slabića
I sam sebi on se čini da je stranac
I da tone u pijesku
Rezervata Roda svoga
Ko posljednji Mohikanac!

(1975/76.)

JUBILARNA DUŽIJANCA 75.

Sedamdeset-peta	
Sedamdeset-peta	Ljeljo
Jeste godišnjica	
Jeste godišnjica	Ljeljo
Da se javno slavi	
Da se javno slavi	Ljeljo
Naša Dužijanca	
Naša Dužijanca	Ljeljo
Običaj nam sveti	
Običaj nam sveti	Ljeljo
Virnih Bunjevaca	
Virnih Bunjevaca	Ljeljo
Da se i u crkvi slavi	
Da se i u crkvi slavi	Ljeljo
Pri svetom oltaru	
Pri svetom oltaru	Ljeljo
Bogu hvala daje	
Bogu hvala daje	Ljeljo
Na Njegovom daru	
Na Njegovom daru	Ljeljo
Zrilom žitnom zrnu	
Zrilom žitnom zrnu	Ljeljo
Kruhu svagdanjemu	
Kruhu svagdanjemu	Ljeljo
Daj nam dragi Bože	
Daj nam dragi Bože	Ljeljo
Da Bunjevac može	
Da Bunjevac može	Ljeljo
U slobodi slaviti	
U slobodi slaviti	Ljeljo
I sto-godišnjicu	
I sto-godišnjicu	Ljeljo
Slavlja Dužijance	
Slavlja Dužijance	Ljeljo

HERMETIČNA NADRI-NADREANKA MADRIGALA

la eo u – iaeou – ha ha hehe hu!

=

Samo ja
Samo ja
individualna, subatomska, galaksija
Samo ja
razumijem.

Nesvijesno, besvijesno
podsvijesno
hermetičnu, nadrealnu
poeziju.

M + c + ć + č + d + đ + i + g + h + j + k + l + lj
m + n + nj + p + r + s + š + t + v + ž.

=

Eto pjesme sjajne
hermetične tajne!

Svako slovo sunce smisla
i muzike
same sfere, atmosfere,
materije
subatomske galaksije.

Čuj čitaču!

Daj mi amo mješalicu
i rječnike
da miješam slova ova
i riječi
redajući ih po papiru
u što veći
kvantitet
da poraste
u
dosada nenapisan,
neviđeni, nečitani,
nenadmašni, genijalni,
hermetična nadrealni
kvalitet!

(2. IV 1977.)

APARTHEID

(Lasciate ogni speranza
voi piccoliteh' entrate!
Dante)

Na poljani Parnasa
Velikani poezije
Bumbari – zrikavci
Pegaze
Sedlaju.

Zarzaš krilati

Kopajući kopitom!

Kriknu i kritik –
Čuvar pašnjaka:

„O Muze!
O – bogovi pašnjaka Olimpa!
Gdje su vam gromovi?!

Horibile dictu!
Nevidite
Što se zbiva tu?!

Epigoni poezije
Mravi
Komarci
Insekti
Sitni
Uljezi svetogrdni
Drznuli se doći
U sveti hram
E l i t e!

Živo žure – zuje, jure
A maleni
Majušni
Jedva da se i vide!

Za kaznu ću
Mravu glavu smrviti
Komarcima noge ću
Iščupati – i zgnječit ih
Ko gnjide!

(1977.)

POKISLE PTICE MISLE

Iz
pepeljave kape nebeske kiša kaplje
studena

od kuće
do kuće
razapeta telefona crno kabel-žica

na žici
pokisla ptica grlica
snuždena

krila sklopila
rep joj
visi

a

glava
gleda
uvis

i

misli . . .

?

(isto
što
i
ja:)

Kako bi lijepo bilo
da
mjesto kiše studene
sunce sija!

(19. III 1977.)

IZ TMINE U TMINU

Zemlja
iz dubine noćne tmine
svjetla
željna
vrtoglavo ka istoku
stremi.

Jutro.

Sunce sine
ka Zenitu gor' se vine.

Po'dne.

Survava se
sa visine u nizine
u dubine Nadira.

Večer.

I time
iz svjetla opet tone
u tmine!

(1977.)

VJEČNI DIOGEN

„Č o v j e k!
Kako to gordo zvuči!”
To poruči
čovječanstvu Maksim Gorki.

Isto zborim
i ja za njim
uz osmijeh gorki.

Ali
ama
gdje ga naći?
To mi kaži!

Jer ga
skupa samnom
i
Diogen Vječni
s gorućom svijećom
u poldanu svjetlom
i dan-danji
još jednako traži!

RIJEČI SU UBICE

Nikada ti neću reći riječ:
ljubav
nikada ti neću reći riječ:
volim te!

Nikada!

Makar mi ljubav nasrtala
na srce
ko rob-ptica kad kida
kaveza žice!

jer

riječi su ubice!

— — — —

Pčela krila iskrza
u čestome lijetu
tražeći nektara
u cvijetu.

I riječi
ljubavi, i volim te
bile su negda lica lijepa
i mila
ali iskrzaše svoja krila
izlijetajući milijuna puta
iz milijuna prljavo – poganih
usta
sramnom slinom uprljavši
negda svoje divno lice
te su sada:

Riječi-ubice!

— — — —

I zato ću ja samo pogledom
oka
da pratim svaki tvoj pokret
i samo
osmijehom vraćati svaki tvoj
osmijeh
koji na mene sine sa tvoga
lica

Ali

bez riječi ubica!

(1978.)

MODERNI DŽINGIS-KAN

(„Tvrđ je orah . . .” Njegoš)

Sa Zapada moderni se dig'o
Džingis-kan,
Osvojiti cijeli svijet –
bio mu plan.
S hiljadama mrkih, čvrstih
oklopnih četa,
tenkova, topova, aviona,
bombi, bajoneta
gazi, guši, kolje, ruši
sve što mu smeta.

„Dršćite narodi!
Svijte svi šije pokorno!”
urlao je
grubi grobar slobode
ošorno.

„Zgazio sam Zapad,
Istoku isto – stati ću na vrat.
Svijet sam stavio
pred savršeni
munjeviti rat!

Samim strahom svlad'o sam
Balkan
to bure baruta,
taj bodež u bok.
Plašljivi Jugoslav-Kvislinzi
pokorno potpisuju
sluganstva svoga
pakt!

A sada:
Vorwerths moja armado
u novi rat!

Sieg heil meine Helden
počinje
Sturm und Drang nach Osten!
Ostvarit ću sada svoj
genijalni naum:
Osvojiti istočni, germanski
Lebensraum!

Već u ovome ljetu
– u prvome naletu –
moja će armada poput tornada
zbrisati
Istočno Crveno Carstvo.

Pokidat ću krpu papira
potpisanog mira:
„ne-napada”
Napast ću ih iznenada
i smrviti sve živo
preko
Moskve – Volge – Staljingrada
do samoga Urala!

Zvrrr . . . cvrrr . . . brrr . . .

„Halo-alo! Was ist das?
Telefona glas?!

Ko prekida
misli moje
i remeti tok mog' rada??!

Was? Wer?

Gaulajter balkanskog Beograda?!
No – was ist neues, herr Gaulajter?“

„Oh, mein Führer,
nepojmljivo neugodne informacije!
U Belgradu – tom osinjem gnijezdu –
demonstracije!

Sve ulice
zakrčile banditske rulje –
i te hulje
zaglušnom vikom deru se da se
do neba čuje:

„Dolje kukavičkih kvisling-sluga
sramni pakt!
Bolje grob – nego rob!
Bolje rat – nego pakt!“

Krucifiks, sakrament, infamija
schweinerei!

To je uvreda za Reich!

Ta banditska drskost barbara
sa Balkana
odlaže mi
Drang nach Osten – za par dana!

Kršeci pakt, želeći rat
oni su jedini krivi
što će za svaku kap
svete germanske krvi
Balkanom poteći potoci, bujice
banditske krvi!

Naređujem:

Neka formacija jaka
čelik-šaka štuka
odmah
Beograd-grad
u prah i pepeo stuca!

A bandite s ostalih terena
Balkana
pokoriti il' poklati
za par dana!

To neka izvrše čete
kolone p e t e
pod vođstvom j e d n e
SS divizije
skupa s čordama četa vjernih mi
vazala:
Madžara, Bugara, Talijana!"

— — — —

Minuše mnogi dani . . . mjeseci . . .
godine . . .
krvare sve brojnije
g e r m a n s k e divizije
a Balkan
još nikako pokoren nije!

Nižu se u nizu – jedna za drugom –
„Uništavajuće
posljednje ofanzive . . .

A narodi – borci Balkana –
još jednako žive!

Bezbrojni
partizanski „bodež u bok” pritiskan
sve jače i jače skače
i zas’jeca
u prsa, leđa, slabine i bok ...
Ne pomaže Führeru ni
„konjički skok!”

Zbog „prokletih” partizana
sa Balkana
„Drang nach Osten”
zakasnio bezbroj dana!

Tornado posustao ...
do Urala stig’o nije –
manjkale mu
sa Balkana divizije.

U sudaru s proleterskim armijama
– izrešetan Kačušama –
taj Tornado
na rijeci Volgi smjer mijenja
i ko b u m e r a n g
do Berlina „napreduje” natrag!

— — — —

U Berlinu
razoreni brlog-bunker još se puši
iz pepela
Adolf-kana nagorjeli skelet strši.

U naprsloj čeljust-kosti
Adolf-kana
jedan orah – tvrdi orah –
sa Balkana.

Orah slomit očnjak zub bi
još i mrtav htio
al’ svi zubi zdrobljeni su
a orah je ost’o c i o!

ZAPITO SIN NANU

(Spomen Blašku Rajiću)

Zapito sin nanu	
zapito sin nanu	Ljeljo
Zašto zvona, nane	
zašto zvona, nane	Ljeljo
Tako tužno zvone	
tako tužno zvone	Ljeljo
Ko da suze rone	
ko da suze rone	Ljeljo
Kroz plač zbori nana	
kroz plač zbori nana	Ljeljo
Zvona suze rone	
zvona suze rone	Ljeljo
Jer u grob sad prate	
jer u grob sad prate	Ljeljo
Najdičnijeg sina	
najdičnijeg sina	Ljeljo
Bunjevačke nane	
Bunjevačke nane	Ljeljo
Roda našeg cviće	
roda našeg cviće	Ljeljo
Blaška nam Rajića	
Blaška nam Rajića	Ljeljo
Dragog nam župnika	
dragog nam župnika	Ljeljo
Župe svetog Roke	
župe svetog Roke	Ljeljo
Nek se suze moje	
nek se suze moje	Ljeljo
I moje i tvoje	
i moje i tvoje	Ljeljo
S plačom zvona spoje	
s plačom zvona spoje	Ljeljo
Da čuvaju spomen	
da čuvaju spomen	Ljeljo
Njegova imena	
njegova imena	Ljeljo
U beskraj vrimena	
u beskraj vrimena	Ljeljo
	(1981.)

SIVA GRUDVA

GRUMEN SAM GRUDVE RODNE MI GRUDE
BAČKE RAVNE
I VRTA – KRAJ KRIVAJE VODOPLAVNE.

Krtice, rovcii, gliste, mravi
Cvijec'e, povrće, krumpir, lukac
Paprika, rajčica – i po koja
Glavica kupusa
Bijahu društvo – dio mene
Sive grudve bačkoga humusa.

Pješćani pašnjak, s bezbroj bara,
Na rubu mu – kapelica svete Ane
I naboj-škola stara
U njoj mi znanja dali govorom
Neznamim – jezikom Madžara!

Iz daljine, iz tuđine dođoh
Učit djecu riječima domovine.
Bol'ka me lomila – ne, ne slomila
Ali, skoro već star:
Ljubavnih pjesama postah ja vrtar,

Cvijetak pjesama mi – i mene
(Keji to lahor? Ne znam ni sad!)
Odnio nas u srce Hrvatske
U taj divni Zagreb-grad.

Profesori, doktori
Poznate – i priznate – poete
Književnici, društveni radnici
Dočekaše, časište nas počastima:
Lijepim i toplim riječima.

No – kad mi srce stade tome da se raduje
Crv sumnje poče u njemu da ruje
Tihim šaptom da kazuje:

„Naivna, lakovjerna grudvo siva
Previše se ne veseli!
Ti – i tvoje pjesme
Taj samonikli poljski cvijet
Niste za gradski svijet!

Vijeka vam duga – tu biti neće
Brzo će vas zaboravit i bacit
U kante za smeće!

Naivna grudvo siva Panonije
Što se krije iza lijepih riječi
Tebi znano nije:
Iskreno srce – ili pak puki akt
Kulturne kurtoazije?!

Zato
Bolje odmah reci njima:

„Gospodo –
Ja,
Bačka grudva siva, tih počasti
Non sum dignus
Jer ja sam samo
PANONSKI – SEOSKI HUMUS!

(1969,) doradena 1982.

TI ME ZOVİ

Nedostižno daleka sam
– kažeš –
zvijezda neba tvoga.

Proljeća lahoravo tihe
noći
kad zrakom ljubav plovi
ti me zovi
i
ja ću ti doći!

JAGICA

Bosonogi nladić s punih petnaest
dite već nije – momak još ne
litnje popodne
licem u sunce, rukom ispod glave
leži na sagu
livadne trave.

Sunce žeže.

Obod šešira na oči navlači
da mu ih sunce jarom
ne kvari
i
sanjari . . .

„Kad bih i ja curu im'o –
momak bih bio!

Ja i Jagica jednih smo godina.

Kažu:

Ona se s pravom već divojči
jer ima oči
krasne ko u košute mlade
a i tilom je
vitka
visoka
i ima pravo da bira momka!

Ej –
kad bih i ja curu im'o
ko Jagica što je!”

Laki – ko lahor lagani – pritisak
bose noge
nožni palac mu ka zemlji povija . . .

Zbog dodira
obod šešira s očiju smiče
i spazi curu
kako ko vila lebdi odlazeći
ko da nogom zemlju ne dotiče
i
daleko-daleko od njega odmiče:

J a g i c a !

VREMEPLOV

Vrti se, vrti – vrtoglavo vrti
i unazad mota
filmska traka života
u kameri u s p o m e n a
tragom izgubljena vremena
do nedjelje sunčanog ljeta
do mladića na pragu puberteta.

Prašnjavi put ga iz sela kući
prati
do onižeg brijega, okuke i duda
gdje Krivaje
plitka voda grgolji . . . krvuda.

Put lijevo . . .
a na desno, podne mora žita zrela
pružila se staza duga – i vijuga
do
Krivaje kraka sa zapadne strane
do
kućica – labudića
sučelice kapelice svete A n e.

Talasima zlatnog klasja
brodi vila brodarica:
jedra, mlada divojčica.
Obrazi joj plamen maka
a razlićak – oba oka!

Za njom, stazom, mladić kroči,
lik djevojke piju oči,
srce bubnja da iskoči:
„Sred žita smo dvoje sami . . .
Nikad više takve zgode
ako li mi sada ode!”

Neće otić – moram je stić
dok još rukom klasje svijja
da s njom klasje svijam i ja
da nad klasjem (ko slučajno)
potajno joj taknem ruku.

Zbog tog li se ne naljuti
i ne skloni s klasja ruku –
onom ću je drugom rukom
obgrliti i po struku!

Ovo moram . . . moram . . . !
Tom ne mogu da odolim
jer
volim je . . . volim je – volim!”

— — —

Kamera škrine . . .
film se prekine, natpis sine:
Kraj – The end – Fine!

(1982.)

DUG ŽIVOT

I dug život
unatrag gledan
kratak je san
koji
ko sunčana zraka
od zore do mraka
mine
za jedan dan!

(1982.)

NA ODRU

Ležim.

S brojanicama na ruci
žene
okupljene okolo mege
tihim žamorom mrmore.

I posljednje što čuh
bilo je:

„U m r o j e!”

Neizrecivi mir.
tišina.

Ne čuje se ništa
ni cvrkut
ni lavež
ni zvona
gong.

U moru svjetla bez sunca
treperi zrak.

Nad vodama beskrajnim
lebdim
bez tijela svog

i čujem

neizmjerne umilnu melodiju
pjeva kora andeoskog:

„BLAGOSLOVLJEN BIO BOG!”

(1982.)

PLAMIČAK U TAMI

Što je

obgrljeno čedo sneno
na majčine grudi
naslonjene glave

to je

mekim valovima vode plave
Dunav-Tise
zagrljena Bačka.

Plodna zemlja crna –
darežljiva mati
zlatnog žitnog zrna.

Noć je.

Gusta tama nad brazdama
oku skriva
što sve klije ili zrije
na njivama.

Samo pokatkada
povrimeno
kamenice jedne
starovinske
usrid tmine svitlo sine
lelujavo i slabašno
i obasja:

Zlatno KLASJE BAČKO!

(1982.)

Pozdrav pojavi časopisa bunjevačkog
BAČKOG KLASJA
koji u sumraku iskonske bunjevačke ikavice
na svojim stranicama još je brižno njiguje.

VI MLADI – I JA

I vi – mladi
i mi – stari
u istom rumenilu
sunca
kupamo se
u istome danu.

Vi

kada ono pomoli lice
na istoku
u rujnu zoru ranu
i jezdi ka zenitu,
ka punome sjaju

a ja

kada ono pada
ka zapadu
gubeći sjaj
i
u rumenu sutonu
utonu
u t a m u!

(1983.)

VILA SE UMIVA

Srid prolićna žita	
srid prolićna žita	Ljeljo
zdila mlika bila	
zdila mlika bila	Ljeljo
I u mliku ruža	
i u mliku ruža	Ljeljo

Rujna ruža pliva	
rujna ruža pliva	Ljeljo
Tim se mlikom vila	
tim se mlikom vila	Ljeljo
U zoru umiva	
u zoru umiva	Ljeljo
Pa zato je vila	
pa zato je vila	Ljeljo
U mlađanom licu	
u mlađanom licu	Ljeljo
Rumena i bila	
rumena i bila	Ljeljo

To ne bila vila	Ljeljo
to ne bila vila	
Nit' u zdili mliko	Ljeljo
nit' u zdili mliko	
U kom ruža pliva	Ljeljo
u kom ruža pliva	
Već divojka mila	Ljeljo
već divojka mila	
Bunjevačke nane	Ljeljo
Bunjevačke nane	
Koja lice mije	Ljeljo
koja lice mije	
Prije zore rane	Ljeljo
prije zore rane	
U rosnome žitu	Ljeljo
u rosnome žitu	
U nedilju Cvitnu	Ljeljo
u nedilju Cvitnu	
Da bi lipša bila	Ljeljo
da bi lipša bila	
Nego što je vila	Ljeljo
nego što je vila	

(1982.)

ZAŠTO KUKAVICA KUKA?

Šumi u šumi i život vri . . .
Na drveću granje
deblje i tanje – zasjele ptice
veće i manje
pa ori i bruji
njihovih grlašca, srebrnih zvonaca
veselo
čavr-čavr-čavrljanje
cvr-cvr crvkutanje.

Čas – po – čas
u žamor i mrmor nahrupi
zaglušna halabuka vrabaca brbljivaca
živo – živ
dživ – dživ – dživ.

Odjednom muk.
Plimu pjevanja presječe
crv – gavrana zloguki g u k
i jauk:
ranjenu srnu zaklao v u k!

Trenut tišine . . . začutaše ptice
odjekuje samo kukavice
žalobni – kratki
kakuk – kukuk – kuk!

Zašto kukavica kuka –
zar žali smrt srne?

Ah-ne! Ne-ne-ne!
Ona kuka jer joj je muka
što je tolika glad goni na rad
da nema kad
gnijeздо sebi da sviје
i u njemu izviје
potomke ptiće – kukavne kukavčiće!
A svaka – besposleno raspjevana
ptica – to ima!

A zašto ne bi mogle i one, dokone,
kad već legu ptiće svoje
izleći i k u k a v č e koje?
Jedno jajašce u gnijezdu
manje il' više – što da im smeta?
Umuje kukavica!
I zato (dok one bezbrižne poje)
kukavica – kriomice –
u gnijezdo im podmeće i po jedno
jajašce svoje!

Zatim
zadovoljno leti na rad
(ni kukati više nema kad)
jer
da utoli golemu glad,
toliko štetočina gusjenica mora
dnevno da smaže,
koliko i njeno gladno tijelo
na vagi važe!

(1983.)

FATALNA VATRA

Na stijenu zakovanu
Prometeju
sur orao – svakodnevno
kida–jede
obnoć opet obnovljenu
j e t r u
jer ukrade od bogova
i ljudima u dar daje
v a t r u.

Minula su milenija
dok okova i orlova
Prometeja
ne riješi a m n e s t i j a.

Što li će sad
čovječanstvu n o v a dat
takav čovjek koji jednom
već bijaše t a t!?

Da usreći čovječanstvo
i od vatre jačom vatrom
iz Edena on ukrade
z n a n j e
d a r a z a r a a t o m!

I ta krađa kaznu rađa!

Prometeja poklon novi
prv–i–prvo ugrabiše
generali–jastrebovi
i Istoka – i Zapada
pa da
ovom vatrom novom
sverazornim atom-ratom
sasma sažgu mrtve – žive
ljude krive i nekrive!

Prometeja kao krivca
sada niko ne prikiva
na stijenu
da mu oro jetru kida
već Prometej
sav od stida raskajan
samom sebi grudi kida
kao p e l i k a n!

(1983.)

ČIJE JE ČEDO?

Panegirik slavopojku pjeva
slavuj-mužjak – ptica siva
sve u slavu svoga braka –
ženka će mu biti m a j k a!

U gnijezdu im – ispod grma –
toplim tijelom zagrijava
jajca p e t.
Grijala ih, tetošila, noći-dne
nježno legla – i izléгла s v e!

Ali gle! Što je to??
Gavran grakće: „Bit će zlo!”
Znadu oni to –
tim tićima – gladničima –
svakog dana treba hrana!

Slavuj-ptice
donoseći danomice
tim ptićima što će jest
zapaziše
da kljunića za tom hranom
ziva š e s t!

Začudi se slavuj-majka
rastuži se slavuj-muž!

Gornja grana grma gola . . .
na nju sjeda –
na gnijezdo tužno gleda . . .
a srca mu teška rana
puna tugom
pjesmom dugom-dugom
tužnom
jada se i tuži
što sudbina nemila ga
s nevjernicom združi!

Pjesmom stane – pa uzdahne,
stid i sram mu srce peče –
prijekorne ženki reče:
„Čije li je to podmeče?
Jajca naših bješe p e t
otkud onda ptiće š e s t?!“

I sâma bih rad to znati!
Tom šestome – nisam mati!
Mene muči ista muka –
oboje nas ovo bruka!
Ko odgovor
zakikota kukavica iz prikrajka.

Pa – naravno! Ta nemajka!
Kikota tajnu odgonetnu:
jajašca im ko podmetnu!
Sažale se na podmeče
na kukavno to siroče.
Prigrle ga sad oboje
pa ga hrane – pa ga brane
ko rođeno čedo svoje!

(1983.)

ZASTARJELI POJAM

(S T I D)

U salonu otmjene kuće
skupu
momaka i djevojaka
jedna
rosno-mlada, moderna Eva
sipala je
ko iz „Roga obilja”
obilje masnih viceva
pritisnuv
svoga mladića uza zid.

Zar te nije s t i d?
Rekoh.

S t i d . . . rekoste čiko?
Tu riječ
ovdje ne razumije niko!
Bit' će
da je davno zastarjela –
i uze sa regala
„Leksikon
zastarjelih pojmova.”

Prelista ga do slova
„S”
pročita – pa se zakikota
pružajući knjigu i meni
na uvid.

A tamo piše: S T I D
onaj pravi – starovinski –
ne postoji više . . .
Taj pojam u pojam ubiše
N a p r e d a k
i
R e v o l u c i j a
seksualna.

U današnje moderno doba
postoji još samo
njegov
nakaradni privid
zvani:
La ž n i s t i d l ! ”

(1983.)

GROB U GRABI

Stremi starac iz svog doma
sa ravnica Panonije
kroz doline na planinu
na visine male ravni
vrh Promine.

Usrid ravni graba gruba
ivice joj vinac kamenova rubi
ko kamene
i zminute zvijeri zubi.

Oluj drvo izvalio
oganj groma dub spalio
samo panj je
pored grabe
žilu žilom primostio
kao da je
križ kraj groba.

Do panja je starac stigo
na panj sio
upro pogled u daljinu . . .

U očima
radosti mu svitlost sinu:
stigao je k svome cilju:
prije časa samrtnoga
još jedanput
vidit Jadran – more modro!

Eto – tu je!

Što je dosad doživio
vrlo davno ili malo prije
zaborava magla krije.

Na zapadu
iza voda sunce pada
a na moru
uzbibani sitni vali
sinji galeb ljuljuškaju.

Vidio sam Jadran –
dahnu starac
pa izdahnu . . .!

Na grudi mu glava klonu
a sa panja
cilo tilo
polako u grabu skliznu.

(1983.)

ŽALOSNA VRBA

(Ja – vrba
Ti – ptica)

Šireć grane na sve strane
ka nebu se uzdizale
i ko prsten zeleni
opasali brig maleni:
brist, hrast
bor i breza i tanani jablani
sve to živi gromobrani.

Iznad drva zrak parale
i letile
ko nebeske žive strile
ptice čile
lakokrile.

Tu i tamo – kod drveta
ponikoga
visokoga, granatoga
podikvoja ptica sleti
sklopi krila
granu bira
gdi bi sebi gnjizdo svila.

Srid prstena tog zelena
div-drvećem okružena
izdvojena
osamljena
v r b a jedna ž a l o s n a.

I ona bi pticu htila!

Al' na žalost – njene grane
savitljive
tanane
pune lišća zelenoga
zaštite
i
mīra
ama baš nijedna ptica
lakokrila
za stan sebi i za gnjizdo
niti gleda
niti bira!

Zato vrba (puna tuge)
svoje grane
vitke – duge
nije k nebu, k suncu
uvis pružila
nego ih je u širokom luku
prema zemlji spustila.

(1983.)

ODLAZI – ŠTO ČEKAŠ?!

Ko taljige pohabane
za porabu neprikladne
čoveče
starče
koga uvijek štogod boli
kome tribaš?
Ko te voli?

Dok si mlad – vridan, radan
rado će te potražiti
pozdraviti
kad si star: samo tad
dok si oran još za rad
dok još imaš
što-šta dati
počastiti – poklanjati.

Ali star – vikom bolan
čangrizav
i mrzovoljan
kome triba svakog dana
komad kruva
čanak čorbe
sve uz lipe riči dati
ko to može izdržati?

Tvoje vrime
b i l o –
p r o š l o!

Došlo doba da se sklanjaš!
A kud triba
da oldaziš
ti to dobro znaš
e
pa onda
š t o č e k a š?!

(1983.)

SVETA GODINA

Jedna za drugom
poniru u prošost
godine

i

počev od one

kada nam je Spasitelj
Isus Krist
da otkupi
grišne potomke Adama
na križ bio
razapet
potonu u prošlost:

hiljadu
devet stotina
i
pedeset.

Siti se toga
grišniče
lita ovoga!
Pokaj se i ne griši više
e
da nam naš Spasitelj
zbog
griha tvoga i moga
ne bude i opet
na križ razapet!!

(1983.)

ŽRVANJ

Al' baš kao

što tiranin, ljut i zao
tlači
muči
podložnike, nemoćnike

isto tako

žrvanj-kamen, okrugao
mrvi
drobi
meko tilo zrna žita
raži
proje.

Ali time, isto vrime
mrvi
drobi
i kameno tilo svoje!

(1983.)

TRI NULE ILI BESKRAJ?

Samac –
bio je j e d a n.
Ali poslovica veli
„j e d a n
k o n i j e d a n!”

Samac je dakle:
N u l a!

O n i O n a
muž i žena
nisu d v a
nego
j e d a n p a r!
P a i o p e t:
N u l a!

J e d a n s i n??

Jedan – ko nijedan
p a i o p e t
N u l a!
Kad to skupa sve sabereš
($0 + 0 + 0 = 0$)
To je jedna v e ć a
N u l a!

Otac, mati, sin i kćerka?
Pa – to je već brojka neka!
A l i m e k a!

Tata
prvi bata i d v a brata . . .
Mama
prva kćerka i bliznake séke?
Okupljena ta družina
to je – e t o – v e ć
m n o ž i n a!

To je plodna porodica
koja rod svoj
kroz unučad
produžava
do u b e s k r a j . . .

A beskrajia simbol jeste
položena o s m i c a!

(1983.)

BURIDANOV MAGARAC

Volim te!
Za družicu života bih
uzo te.
Jest da nisam momak mlad
no ni star
al ti
pupolj – svježā, mlada –
da li sam ti par??

Srce kaže – da!
Razum kaže – ne!

Uzeti te – ne uzeti?
Tu dilemu riješiti
neznam sâm.
Moram ići u Indiju pitat Budhu
ili nekog drugog
mudrog
a – po nuždi – i magarca
tog mudraca B u r i d a n a!

Hadžio sam već sto dana
„Srednjim putem“
kojeg otkri mudri Budha:
„Ne bit' bludnik – a ni asket“
kada spazih sred pustinje
div-magarca suhi skelet
gdje znutom kostur-glavom
stalno maše: desno–lijevo.

Začudoeno
stadoh – kliknuh:
„Šta je ovo?!”

Na to – kostur progovori . . .

(Mora da mu Bálaâma brbljiv sivač
bio otac!!)

„Ko magarac filozofa Buridana
klipsao sam već sto dana
u Benares – mudrom Budhi
„Srednjim putem“
isto gladan ko i žedan.
Smalaksao – tu sam stao.

Desno spazih zdenac vode
a lijevo – plast sijena.
Prema zdencu glavu nagnem . . .
pa da krenem –
Ali tad – ojača mi glad
pa okrenuh glavu k sijenu . . .

Eto vidiš – kako tad
tako sad . . .
Sa kreposti
„Srednjeg puta“ ja ne skretah
glavinjajuć desno–lijevo
gladan–žedan
Ja tu krepa h!

(1983.)

MOĆ MAŠTE

„Nemoj biti emocionalan i misliti
da je zlato što ti stvori –
bud' realan...!”

To mi napisa čovjek, učen, iskren
ne-poeta – moj prijatelj,
čovjek
koji svijet gleda skroz realno
bez maštanja, emocija
– kao leća fotoaparata – bezosjećajno!

Znao sam to kao mlad – znam i sad
kao star
da ljepota – ljubav – nježnost i dobrota
nisu stvarna stvar – nego ideal
za kojim' su svi pjesnici, umjetnici
ljudi nerealni
emocionalni
vjekovima uzdisali srcem, maštom, pjesmom
kistom, dlijetom
za njih: život, djela svoja dali!

I ja znam
da je život u kojem živim –
suviše stvaran, grub i suhoparan
i da ono
za čim maštam i srce mi žudi
neće dati – ni „Majčica priroda”
ni ljudi!

Ali ja volim da maštam
da budem emocionalan
jer
mašta je svemoćna!
Oblikuje i ono što u stvarnosti i ne postoji
al' čovjeka sanjara goni i bodri
da sanjano – željeno... i stvori!

Š e v a
gledana r e a l n o – evo što je:
grudvica siva, živa, s nožice dvije,
krioca dva – rep, kljunić i glava
i na glavi ć u b a
stvarnost gruba!
Al' gledaj je kroz prizmu m a š t e
kad leti pod nebo plavo i pjeva!
Tada je ševa
i njena ćuba
(s đerdan dugom) alem-kamen neba!

D j e v o j k e
gledano okom realiste – sve su iste!
Dvanaest ih ide u jedno tuce . . .
i ni za jednom ti ne puca srce!
Ali
spazi li mi mašta m â š t â na njima
neku sitnicu
osmijeh na licu, kike kovrdžicu
ili oko boje azurno-plavoga neba:
j a s n o mi je
da je taman baš t â takva
kakva mi treba:
Lijepa – ljubazna – nježna i dobra . . .
A – ako joj je još i kosa bujna
i šévi na glavi ko ševina ćuba –
žarko zaželim da mi bude ljuba!

(1982.)

ZNA LI TO – ONA?

Na ulici grada Subotice
– lepršajući –
pored jedne golubice
zakukala
usamljena, siva kukavica:

„BUDITE MI DRUGARICA!”

Odljetajući dalje
gukne golubica:
„poštujem vas puno
i cijenim
ali
drugarica vaša bit'
n e ž e l i m!”

— — — — —
No – da!
Ima da se zna:

Sa tom istom golubicom
p a r n i t a n a c
baš je tada zaželio
ponajljepši golub
Subotice grada!

Svakome je tada jasna stvar
zašto kukavica golubici
nije par!

Ali
da li
zna to – ona golubica
cijenjena
poštovana
zašto onda – ona sama
a i štovatelji
njeni
život proživješe
osamljeni
neženjeni?!

(1983.)

VIDIO SAM NEVIDLJIVU DJEVOJKU

Znaš li prijatelju tu rijeku dugu
plovilima nepreplovnu, nepremosnu
koja
prijelaze prijeći mi na obalu drugu?

Da l' si ikad slušao joj žubor vode
kad titravi njeni vali – mali vali –
i Vrijeme
u prolaznost, u nepovrat, sobom vode?

Slušao sam jedne zore té žubore
sa sklopljena oba oka
kada mi ih, milijući, topla zraka
sunca takla.

Rujna rumen rasula se po vidiku
i u tome „sinu-minu” tren-trenutku
vidio sam
„Nevidljivu djevojku!”

Na sjeveru – Ona . . . ja, rijeci s juga
a obzora oba kraja i obale duge
premostile žive boje divne duge.

Taman želim žarko opisati riječima
savršeni sklad ljepote tijela njena
rječnik riječi, tom prikladne, nema!

Tu ljepotu upijati – sve to više, više
oči mi se otvoriše – a zjenice raširiše . . .
al' nje tamo ne bje više – nigdje više
nikad više!

Mlad je vidjeh – starosti me teret steže
no – viđenje tē ljepote još je tako svježe
ko žerava živa kad tijelu žarom žig užije.

Kud nestade „Nevidljiva – ta – djevojka?“
Život minu – tražeći je otvorena oka.

Vidao sam kad stasaju i behare djevojčice
da je svako takvo, tek procvalo, mlado lice
rasipalo „Nevidljive Dje“ čari neki dio
no nijedno – jedinstveni sklad joj cio.

— — — —

Nemoj, prijatelju, nikad slušat žubor vode
zažaliti, zatvorena oka, Nevidljivu, ugledati
jer ćeš sve do smrti zalud za njom tragati!!!

(1984.)

I JA SAM ADAM

moto:
Non quero intelligere
ut credam
sed credo
ut intelligam.

Adame-Adame!
Kazna me
zbog grijeha tvog
namuči nemilo
nekrivog, nedužnog.

Praoče Adame –
ja
u tvome Edenu
ni taknuo ne bih
tu kletu
veto-plodinu!

To rekoh!

Al tada me savjest moja
poče da peče
i Adam – kroza nju –
ovo mi reče:

Moj daleki pra-pra-unuče!
Tebe
tvoji a ne moji
grijesi muče!
Ni tebi sada – ko meni tada
nije dosta vjera prosta!

Prem' svjestan granica uma svog
htio bi biti mudar kao B o g!
Z n a t i želiš sve t a j n e
stvaranja svemira beskrajnog.

I zato sad i ti
iako nevješt odvojiti
Dobra od Zla
drsko bereš veto-plod
sa
Drveta Znanja Dobra i Zla
baš kao u Edenu
Eva i ja!

Eto
zbog toga smo ti svi mi
i ja – i ti
i svi moji potonji potomci
sve sami
griješne Eve i Adami!

(1984.)

USPOMENA

Kada munje zaobzorne
u jesenje predvečerje
sijevati učestaju – a zvijezde krijesnice
nebo svjetlom zaparaju u jeseni žića moga
u rojevima oko mene
pršte iskre u s p o m e n e
i u iskri zasja lice negdanje mi učenice
M a r i j e!

Bješe nježna djevojčica – ko sniježa pahuljica
Ko grlice glas joj mio – ko je ne bi zavolio??

Ta – i ono
glas i slovo
ko trn tvrdo
„R”
u imenu njenu
u nježni se razvi cvjetić
kada reče da se zove
Maija Mejković.

Proletjela školska ljeta –
od djeteta za par ljeta
bi djevojče
pupolj pravi divna cvijeta
taman spreman da procvjeta!

Jednog dana, tako laka – lahor laka
privila se tik uz mene
da se sa mnom skupa slika
(kako reče) radi trajne uspomene!

Glavu nagla j' meni bliže
a pupolja prvi odvoj
– té latice njena lica –
na osmjeħ
krajićak joj usne diže.

Premladu je smrt slomije
al' da nije
za godinu ili dvije
(ko bi znao?)
ne bi li to đaće milo
srcu mome i drugače
najmilije biće bilo?!

(1984.)

Uspomena na rano preminulu premilu učenicu
MARIJU MERKOVIĆ.

DUŽIJANCA

(Đurđinaca)

Bogu hvala!

Ovog lipog litnjeg dana
žetva nam je okončana –
reče Bandaš
'ajdmo sada svi na salaš!
A ti – draga Bandašice –
ti i tvoje drugarice
žetelice
pletite od žita vince.

Žitom glave okitite
sve po starom običaju
praotaca Bunjevaca
kad se slavi

DUŽIJANCA – DUŽIJANCA!

Obucite u nedilju
il' Veliku Gospojinu
bunjevačku bilu svilu
i u divnom tom odilu
sa momcima, sa koscima
svi u crkvu
da molitvom kod oltara
Bogu dragom zahvalite
zbog njegovog svetog dara

KRUHA NAŠEG SVAGDANJEGA!

Nek' radosti, zahvalnosti
pisma klikti iz srdaca
žetelaca – Đurđinaca –
da
dok bude Bunjevaca
neka živi – nek se slavi

DUŽIJANCA – DUŽIJANCA!

— — — — —
A pridveče istog dana
igranka će bit' svečana
MOMAČKO će KOLO igrat'
s divojkama – momci mladi
pokraj crkve na livadi.

Kad zvečkama momak kyrca
divojačka dira srca –
a padne li
i potajnih poljubaca
pamtit će se
kad je bila
(na Đurđinu)

DUŽIJANCA – DUŽIJANCA!

(1984.)

DUŽIJANCA

(Mala Bosna)

Radosna je Mala Bosna
raspivana i ponosna
Žitorodne njene njive
na vrime su požnjevene.

Nevažno je da l'rad ovaj
obaviše mladi momci
starovinski srp i kosa
il'naprava zvana kombaj!

Al' važan je naš običaj
ostao nam od otaca
Bogoljubnih Bunjevaca
da se slavi

DUŽIJANCA – DUŽIJANCA!

U crkvu će – u nedilju
misu slušat – svi otići
i stariji i mlađi
Bogu dragom hvalu dati
na njegovom svetom daru

KRUHU NAŠEM SVAGDANJEMU.

Sa tamjanom – u visinu
dizat će se molba vruća
svih srdaca Bunjevaca
da se slavi – i iduća

DUŽIJANCA – DUŽIJANCA!

(1984.)

LITOVANJE – UŽIVANJE

Tata – ja i moja mati
smislili mi litovati
putovati – uživati.

Uz rudu je naša Raga
košar sina do šaraga
i lončina nama draga
s paprikašom od buraga.

U zakošu rpa křpa
na nju tata mamu strpa
na kuružnu on je sio
u košar se ja smistio.

Sada nema druge brige
Raga će nam vući taljige
a mi ćemo zapivati
u prirodi uživati.

Na kolima smo sada svi!
Tata vikne Ragi: „Đi!“
pa ponovi, jače, „đi“
i po tripot „đi-đi-đi!“

Ali Raga – vragu draga
samo stoji, ni da mrdne
pokatkada još i prdne
al' da kreće – e, to neće!

Oće-neće
kobili da kreće –
Mi ćemo je tući
ona mora vući!

Krila sići takvoj srići
morali smo s kola sići
Ragu učit kola vući
i kandžijom tur joj tući!

Ular Rage mama zgrabi
pa povuče
tata tuče
mama vuče
a ja trčeo za koli . . .
Alaj smo se vozali!

(1984.)

ISTINA pjesnika ISTOKA

Mjesec, lažac – lica je nestalna
jedan lik mu
traje
tjedan dana.

Mirisna ljepota cvijeta uzabrana
traje
tjedan dana.

Vjernost vječna, voljenome obećana
traje
tjedan dana.

(1985.)

Napomena:

Prije 50 godina čitao sam pjesmu jednog persijskog pjesnika. Zaboravio sam je. Jedino pamtim da je u tri kratka sroka trikrat tvrdio da nešto „traje tjedan dana”. Jedino se sjećam da je u trećoj kritici bila „Ženska vjernost – traje tjedan dana”

Po tome motivu ova je pjesma moja konstrukcija u sve tri kitice. Zato sam i naslov pjesme stavio da je to „ISTINA pjesnika ISTOKA”. Pravoga naslova te pjesme – ne sjećam se!

CJELOV CVIJETA

Sada
kada tebe među živima već odavna više nema
i
kada od budućnosti više ništa ne očekujem
i
kada mi glava pod teretom godine starosti
na koljena padne, klone i tone u sne
san mi ostvari ono
što mi java nikada ne – u mlade mi dne.

U snu sjedah na livadi – djevojče voljeno –
ti na travi opružena
glavom naslonjena na oba mi koljena
a oči tvoje
ti dragulji smeđi djetinje ti duše
otvorene širom – pune mirom
gledale su u visinu
kako laki, prozirni oblaci – ti prozirni
neba janjci
beskrajnim prostranstvom plavim plove.

Mir.
Mir i tišina.
Sunce sa visina
oboje nas mekim svjetlom obavija . . .
Gledam te . . . Ti ne zboriš – šutim i ja.
Tiho dišeš
a grudi ti ravnomjerno – ko labudi
jezera bistre vode mali vali
uzdižu se i spuštaju
zibaju se i ljuljaju – pune čari.

Karanfila
cvijet rumeni
uz obraz tvoj lijevi, sniježno-bijeli,
rukom tvojom prislonjeni
naizmjenice
tek ti takne – pa izmakne
pri usponu i pri spustu tvojih grudi
i tako ti
neprestano – učestano – lice ljubi!

A kadgod ti lat cvijeta lice takne
tad u meni
u usnama
neizmjenno mekog milja struje struji
i uživam
ko da laticama karanfila
lice tvoje – ja cjelivam!

Premila
prerano preminula djevojčice Marija
da l' je
cjelov cvijeta latica karanfila
namijenjen mojim usnama
bio poziv
na sastanak s tobom na livadi vječnoj
gdje se druže vječne duše, zaljubljene,
i oblaci – neba janjci!"

(1985.)

PLITKO SADI

U mladosti, voćke sadeć,
ja sam kopo u duboko...
To vidio mudar starac
pa mi dao mudar savit:

U d u b o k o nemoj sadit
ni u zemlju – n i u s r c e...
a u srce ponajmanje –
duboke su onda jame
dođe l' doba da se vadi...
Zato – samo p l i t k o sadi!

Mudar savit on je dao –
Ne poslušah – pa sad j a o!

(1988.)

TRISTA LITA

Uži dio davne	
Uži dio davne	Ljeljo
Panonije ravne	
Panonije ravne	Ljeljo
Dunav – Tisa grle	
Dunav – Tisa grle	Ljeljo
Tamo od Budima	
Tamo od Budima	Ljeljo
Pa do Varadina	
Pa do Varadina	Ljeljo
Na toj ravni imam	
Na toj ravni imam	Ljeljo
Ljudskih naselbina	
Ljudskih naselbina	Ljeljo
Od davnih davnina	
Od davnih davnina	Ljeljo
Ljudih razna soja	
Ljudih razna soja	Ljeljo

Govora i lica	
Govora i lica	Ljeljo
Ko u šumi ptica	
Ko u šumi ptica	Ljeljo
Al' najviše ima	
Al' najviše ima	Ljeljo
Subotica bila	
Subotica bila	Ljeljo
Turskog zla ih krila	
Turskog zla ih krila	Ljeljo
Rit i zemunica	
Rit i zemunica	Ljeljo
A žitno mu zrno	
A žitno mu zrno	Ljeljo
Da bi imo kruva	
Da bi imo kruva	Ljeljo
Žitna jama čuva	
Žitna jama čuva	Ljeljo
Turski zulum slomi	
Turski zulum slomi	Ljeljo
I naša vojnica	
I naša vojnica	Ljeljo
Iz ovih ravnica	
Iz ovih ravnica	Ljeljo
Tad od rike Bune	
Tad od rike Bune	Ljeljo
Sa zemlje Hercega	
Sa zemlje Hercega	Ljeljo
Nov roj Bunjevaca	
Nov roj Bunjevaca	Ljeljo
Vođen od otaca	
Vođen od otaca	Ljeljo
Ujka-franjevaca	
Ujka-franjevaca	Ljeljo
Kreće put ravnice	
Kreće put ravnice	Ljeljo
Sve do Subotice	
Sve do Subotice	Ljeljo
Baje – Segedina	
Baje – Segedina	Ljeljo

Da popuni mista	Ljeljo
Da popuni mista	
Gdi Bunjevca ima	Ljeljo
Gdi Bunjevca ima	
Kada je to bilo?	Ljeljo
Kada je to bilo?	
Ako te ko pita	Ljeljo
Ako te ko pita	
Ti mu reci smista	Ljeljo
Ti mu reci smista	
To se, brate, zbilo	Ljeljo
To se, brate, zbilo	
Prije lita trista	Ljeljo
Prije lita trista	
I neka ti oko	Ljeljo
I neka ti oko	
Od radosti blista	Ljeljo
Od radosti blista	

(8. VIII 1986.)

EPITAF ZA PJESNIKA

Ko mrav među mravima
sâm
samovah med' ljudima.

Sred ljudi oka zdravih
što
vidjet' me nisu znali.

Sred ljudi zdrava sluha
za
pjesme mi uha gluha.

Moma ja ljubljah svijet
ko
pčele što ljube cvijet.

Sav u ljubav zanijet
ja
neljubljen morah mrijet'.

O – čujte – namjernici
zov
te humke u ravnici:

„Pogledajte ovaj grob!
Tu
počiva pjesama rob!”

(1975.)

